

Vejledning om regler for pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder og dyrkningsrelaterede tiltag

Planperioden 1. august 2024 til 31. juli 2025

Juni 2024

Vejledning om pligtige efterafgrøder og husdyref-
terafgrøder og dyrkningsrelaterede tiltag
Planperioden 1. august 2024 til 31. juli 2025

Denne vejledning er udarbejdet af
Landbrugsstyrelsen i juni 2024

Foto: Tobias Felt Snitkjær
© Landbrugsstyrelsen

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri
Landbrugsstyrelsen
Nyropsgade 30
1780 København V
Tlf.: 33 95 80 00
E-mail: mail@lbst.dk
www.lbst.dk

ISBN 978-87-7120-069-0

Indholdsfortegnelse

Indholdsfortegnelse	4
Resumé	6
Kalender for planperioden 2024/2025	7
Væsentlige ændringer i 2024/2025	10
1. Generelt om pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder	11
1.1 Hvem er omfattet af reglerne om pligtige efterafgrøder?	11
1.1.1 Krav om pligtige efterafgrøder og eftervirkning	12
1.2 Hvem er omfattet af reglerne om husdyrefterafgrøder?	12
1.2.1 Krav om husdyrefterafgrøder og eftervirkning	12
1.3 Efterafgrødegrundarealet	13
2. Pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder	14
2.1 Hvilke typer af afgrøder kan anvendes som pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder?	14
2.2 Hvordan etableres efterafgrøderne i marken?	14
2.2.1 Etablering og destruktion af efterafgrøderne	14
2.2.2 Etablering af efterafgrøder senere end 20. august	15
2.2.3 Krav om efterfølgende afgrøde	18
2.2.4 Krav til efterafgrødernes dækningsgrad	18
2.2.5 Afgræsning, slæt og gødskning	19
2.2.6 Mulighed for at planter af spildfrø bestående af tilladte efterafgrødearter kan indgå i dækningsgraden ved en kontrol af efterafgrøder	19
2.2.7 Andre opmærksomhedspunkter	20
3. Alternativer til efterafgrøder	21
3.1 Mellemafgrøder	21
3.2 Flerårige energiafgrøder	22
3.3 Braklagte arealer	24
3.3.1 Undtagelse fra kravet om forårssået afgrøde ved permanent udtagning	25
3.4 Braklagte arealer langs vandløb og søer	25
3.4.1 Undtagelse fra kravet om forårssået afgrøde ved permanent udtagning	27
3.5 Tidlig såning af vinterhvede, vinterbyg, vinterrug og triticale	27
3.6 Efterafgrødeblandinger med kvælstoffikserende arter	28
3.6.1 Undtagelse fra kravet om forårssået afgrøde ved permanent udtagning	29
3.6.2 Dokumentation for blandingskravet og kontrol af alternativet	29
3.6.3 Etablering af kvælstoffikserende blandinger, når cikorie eller græs indgår	30
3.6.4 Etablering af kvælstoffikserende blandinger senere end 20. august	30
3.7 Præcisionslandbrug	30
3.8 Reduceret kvælstofkvote	33
4. Opsparing og overdragelse af efterafgrøder og alternativer	35
4.1 Overførsel af efterafgrøder til senere planperioder	35
4.2 Overdragelse af efterafgrøder mellem virksomheder	35

5.	Indberetning af efterafgrøder og alternativer samt opgørelse af kravene	38
5.1	Tilknytning af markkort og oprettelse af markplan for efterafgrøder.....	38
5.2	Indberetning af efterafgrøder og alternativer i 2024	39
5.2.1	Indberetning af efterafgrøder eller kvælstoffikserende blandinger sået senere end 20. august 2024.....	40
5.2.2	Overskud af efterafgrøder fra tidligere planperioder ved sen etablering af pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder	41
5.2.3	Særligt vedr. indberetning af kvælstofvotereduktion som alternativ til pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder	41
5.3	Opgørelse af krav om efterafgrøder.....	41
6.	Sammenhæng til efterafgrøder i målrettet kvælstofregulering	45
7.	Dyrkningsrelaterede tiltag.....	46
7.1	Hvem er omfattet af reglerne om dyrkningsrelaterede tiltag?	46
7.2	Forbud mod jordbearbejdning forud for forårssåede afgrøder	46
7.2.1	Arealer, der er helt eller delvist undtaget fra forbud mod jordbearbejdning forud for forårssåede afgrøder	47
7.2.2	Husk at være opmærksom på at overholde destruktionsdatoer i andre ordninger.....	50
7.3	Forbud mod omlægning af fodergræs	50
7.4	Dispensation fra dyrkningsrelaterede tiltag til forskningsformål	51
8.	Sanktionering.....	52
9.	Generelle oplysninger	54
9.1	Lovgivning og bekendtgørelser	54
9.2	Oplysning om virksomheds- og personoplysninger	54
9.3	Klagemuligheder	55
9.4	Behandling af personoplysninger.....	55
9.5	Vi er den dataansvarlige – hvordan kontakter du os?.....	55
9.6	Hvilke typer af personoplysninger indhenter vi?	55
9.7	Oplysninger modtaget og/eller videregivet til evt. tredjepart	56
9.8	Så længe opbevarer vi oplysningerne	56
9.9	Dine rettigheder	56
Bilag 1	Skemaer.....	57
Bilag 2	58	
Husdyrefterafgrødekrav for planperioden 2024/2025.....		58
Bilag 3	69	
Kort over husdyrefterafgrødekravet for planperioden 2024/2025		69

Resumé

I denne vejledning kan du læse om de krav, der knytter sig til etablering af pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder, og om de forskellige alternative virkemidler, du kan bruge til at opfylde efterafgrødekravene. Du kan også læse om de dyrkningsrelaterede tiltag, der består af et forbud mod jordbearbejdning forud for forårssåede afgrøder samt et forbud mod omlægning af fodergræs på visse tidspunkter af året. Reglerne for pligtige og husdyrefterafgrøder og for de dyrkningsrelaterede tiltag fastsættes i Bekendtgørelse om næringsstofreducerende tiltag og dyrkningsrelaterede tiltag (herefter plantedækkebekendtgørelsen) i jordbruget for planperioden 2024/2025, jf. bekendtgørelse nr. 924 af 9. juli 2024.

Pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder (Kapitel 1 og 2)

I disse kapitler kan du læse om reglerne vedrørende pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder. Det beskrives bl.a., hvem der er omfattet af kravene, hvor mange hektar efterafgrøder, der skal etableres, og hvordan efterafgrøderne skal etableres på marken.

Alternativer til pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder (Kapitel 3)

Her kan du læse om de alternative virkemidler, du kan vælge at bruge i stedet for at etablere efterafgrøder.

Opsparing og overdragelse af efterafgrøder og alternativer (Kapitel 4)

Her kan du læse om reglerne for at opspare efterafgrøder eller alternativer samt regler for at overdrage efterafgrøder eller alternativer mellem virksomheder. Der beskrives bl.a., hvem der kan overdrage og modtage, hvordan det skal indberettes, og hvordan de kan bruges til at opfylde efterafgrødekravet i senere planperioder.

Indberetning og opgørelse af kravene til efterafgrøder (Kapitel 5)

Du skal indberette dine efterafgrøder og alternativer i "Tast selv" i skemaet Gødningskvote og Efterafgrøder (GKEA) for 2024. Det er også her, du skal opgøre, hvordan du ønsker at opfylde kravene til pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder for planperioden.

Sammenhæng til andre efterafgrødeordninger (Kapitel 6)

Du kan være omfattet af flere forskellige efterafgrødeordninger udover krav om pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder. I kapitlet kan du få et overblik over sammenhængen mellem de forskellige efterafgrødeordninger.

Dyrkningsrelaterede tiltag (Kapitel 7)

Her kan du læse om de dyrkningsrelaterede tiltag, dvs. forbud mod jordbearbejdning før etablering af en forårssået afgrøde i en periode efter høst samt forbud mod omlægning af fodergræsmarker i visse perioder.

Sanktion (Kapitel 8)

I kapitel 8 kan du læse om, hvordan overtrædelser af reglerne kan give bøde. Kravene om etablering af pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder er også omfattet af reglerne om krydsoverensstemmelse og konditionalitet.

Generelle oplysninger (Kapitel 9)

I kapitel 9, kan du læse generelle oplysninger som bl.a. lovgivning og bekendtgørelser, klagemuligheder og dine rettigheder.

Tabel, skema og kort

Her kan du finde tabel og kort over husdyrefterafgrødekravet for planperioden (bilag 2 og 3). Du finder også et skema, der evt. kan benyttes som en form for kontrakt i forbindelse med overdragelser af efterafgrøder eller alternativer til efterafgrøder (bilag 1).

Kalender for planperioden 2024/2025

Kalender for administrative krav og frister i 2024-2025

Frister/krav markeret med rød omhandler planperioden 2025/2026

Når du er omfattet af et krav om etablering af efterafgrøder, skal du overholde nogle krav og frister. Her er en oversigt over de vigtigste frister. Du kan læse mere i vejledningens enkelte afsnit.

2024	30. juli	Frist for udmeldelse af Register for Gødningsregnskab ¹ , hvis virksomheden udover overdragelse af arealer ønsker at overdrage overskud af udlagte efterafgrøder eller opsparede efterafgrøder fra tidligere planperioder til anden landbruger i planperioden 2024/2025.
	31. juli	Frist for hvornår en virksomhed har rådighed over arealer, som skal anmeldes i GKEA og hvorpå udlagte efterafgrøder eller alternativer til efterafgrøder kan indgå i opfyldelse af virksomhedens efterafgrødekrav i planperioden 2023/2024. De arealer, virksomheden råder over på denne dato, indgår i opgørelsen af virksomhedens krav om efterafgrøder i planperioden 2024/2025.
	1. august	Planperioden 2024/2025 starter.
	10. september	<p>Frist for indberetning af:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Markkort med virksomhedens arealer pr. 31. juli 2024. • En markplan, som angiver hovedafgrøden for hver mark. • Udlagte efterafgrøder for planperioden 2024/2025. • Så-tidspunkt for efterafgrøder og efterafgrødeblandinger med kvælstoffikserende arter for planperioden 2024/2025, hvis disse sås senere end 20. august. • Angivelse af, at virksomheden har anvendt positionsbestemt og datobestemt såning, hvis virksomheden etablerer efterafgrøder ved sen etablering (perioden 21. august til og med den 7. september), og vil anvende reduktion af kvælstofkvoten på dagsbasis eller reduktion af opsparede efterafgrøder. • Anvendte alternativer til efterafgrøder i planperioden 2024/2025. • Frist for indberetning af om du vil opfylde dit efterafgrødekrav med opsparede efterafgrøder eller efterafgrøder modtaget fra en udmeldt virksomhed. <p>Frist for indberetning af efterafgrøder og alternativer, samt opsparede efterafgrøder modtaget fra en virksomhed, der er udmeldt af Register for Gødningsregnskab¹ senest 30. juli 2024, hvis den modtagende virksomhed skal bruge disse til at opfylde efterafgrødekravet for planperioden 2023/2024 eller senere.</p> <p>Frist for opgørelse af krav om pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder for planperioden 2024/2025.</p>
2025	31. januar	Frist for at nedskrive efterafgrøder og alternativer, såfremt der ikke er varslet eller påbegyndt kontrol.
	1. august	Planperioden 2025/2026 starter.
	10. september	Frist for indberetning af efterafgrøder og alternativer, samt opsparede efterafgrøder modtaget fra en virksomhed, der er udmeldt af Register for Gødningsregnskab ¹ senest 30. juli 2024, hvis den modtagende virksomhed skal bruge disse til at opfylde kravet i planperioden 2025/2026 eller senere.

¹ Udmeldelse af Register for Gødningsregnskab, idet virksomheden ikke længere er registreringspligtig efter § 5, stk. 2 i lov om jordbrugets anvendelse af gødning og om næringsstof reducerende tiltag (lovbekendtgørelse nr. 1053 af 10. juli 2023).

Kalender for dyrkningsmæssige krav og frister i 2024-2025

Krav omhandler enten forbud mod omlægning af fodergræs (blå) eller forbud mod jordbearbejdning (lilla).

Hvis din ejendom er omfattet af reglerne om dyrkningsmæssige tiltag, har du som landbruger pligt til at overholde nedenstående datoer, medmindre du har arealer, der er helt eller delvist undtaget af bestemmelser om forbud mod omlægning af fodergræs og jordbearbejdning – se Kapitel 7.

2024	1. juni	Start på forbud mod omlægning af fodergræs, dog kan visse omlægninger af fodergræs ske frem til 15. august.
	Fra høst	Start på forbud mod jordbearbejdning forud for forårssåede afgrøder.
	15. august	Seneste omlægning af fodergræsmarker til fodergræs, vinterraps eller grønkorn med græsudlæg.
	1. oktober	Slut på forbud mod jordbearbejdning på lerjord med JB 7-9 forud for forårssåede afgrøder.
		Nedvisning af ukrudt og spildfrø må finde sted, hvor der er forbud mod jordbearbejdning.
1. november	Slut på forbud mod omlægning af fodergræs på lerjord med JB 7-9, hvis arealet skal bruges til en forårssået afgrøde det følgende år.	
	Slut på forbud mod jordbearbejdning på sandblandet lerjord, siltjord og humus med JB 5, 6, 10 og 11.	
	Slut på forbud mod jordbearbejdning forud for forårssåede afgrøder, hvis arealet har været anvendt til dyrkning af kartofler i indeværende sæson.	
	Slut på forbud mod jordbearbejdning forud for forårssåede afgrøder, hvis arealet skal anvendes til dyrkning af lægge- og spisekartofler i den kommende sæson.	
2025	1. februar	Slut på forbud mod omlægning af fodergræs.
		Slut på forbud mod jordbearbejdning på sandjord (JB 1-4).

Kalender over krav og frister for efterafgrøder og alternativer 2024-2025

Krav for etablering og destruktion af pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder samt alternativer.

Hvis der er krav om etablering af pligtige efterafgrøder eller husdyrefterafgrøder på din ejendom, skal du overholde følgende datoer.

2024	1. januar	Seneste etablering af græs på braklagte arealer, der skal benyttes som alternativ til efterafgrøder.
	20. juli	Seneste udlæg af mellemafgrøder.
	1. august	Seneste såning af efterafgrøder – se dog undtagelser herunder. Seneste såning af efterafgrødeblandinger med kvælstoffikserende arter, hvis græs eller cikorie indgår som ikke-fikserende blandingspart.
	20. august	Seneste såning af efterafgrøder af korsblomstrede afgrøder, honningurt, almindelig rug, stauderug, hybridrug, vårbyg, havre, klinte, hjulkrone og morgenfrue.
		Seneste såning af efterafgrødeblandinger med kvælstoffikserende arter, hvis en eller flere af følgende arter indgår som ikke-fikserende blandingspart: Korsblomstrede afgrøder, korn, honningurt, klinte, hjulkrone eller morgenfrue.
	21. august - 7. september	Mulighed for senere såning i perioden 21. august – 7. september for følgende: 1) Efterafgrøder af korsblomstrede afgrøder, honningurt, almindelig rug, stauderug, hybridrug, vårbyg, havre, klinte, hjulkrone og morgenfrue 2) Efterafgrødeblandinger med kvælstoffikserende arter, hvis en eller flere af følgende arter indgår som ikke-fikserende blandingspart: Korsblomstrede afgrøder, korn, honningurt, klinte, hjulkrone eller morgenfrue.
	7. september	Seneste såning ved brug af alternativet tidlig såning.
	20. september	Tidligst destruktion/nedpløjning af mellemafgrøder.
	20. oktober	Tidligst destruktion/nedpløjning af efterafgrøder – dog undtaget udlæg i majs og efterafgrøder, der indgår i tilskudsordninger og projekter for permanent udtagning.
	20. oktober	Tidligst destruktion/nedpløjning af brakarealer samt brak langs vandløb og søer – dog brak, der indgår i tilskudsordninger og projekter for permanent udtagning.
2025	31. januar	Seneste nedskrivning af efterafgrøder og alternativer, såfremt der ikke er varslet eller påbegyndt kontrol.
	1. februar	Tidligst destruktion/nedpløjning af efterafgrødeblandinger med kvælstoffikserende arter.
	1. marts	Tidligst destruktion/nedpløjning af efterafgrøder udsået som udlæg i majs.

Væsentlige ændringer i 2024/2025

Følgende væsentlige ændringer er foretaget i forhold til sidste planperiode (2023/2024).

- Fra 2024/2025 ændres der i fordelingsnøglen til husdyrefterafgrøderne. Fordelingen til nitratfølsomme habitatnaturtyper ændres ikke, men der sker en ændring i den resterende indsats op til de 34.000 ha, der ikke bliver fordelt til nitratfølsomme habitatnaturtyper og derfor skal fordeles til kystvandomplande med et indsatsbehov fra vandområdeplan III (VP III). Se kravet op oplandsniveau i bilag 2 og på kort i bilag 3.
- Omregningsfaktor for alternativet reduceret kvælstofkvote øges til 110 kg N/ha for bedrifter, der udbringer under 80 kg N/ha organisk gødning, og 175 kg N/ha for bedrifter, der udbringer over 80 kg N/ha organisk gødning. Ændringen skyldes en fejl, da eftervirkning ikke skal indgå i beregning af omregningsfaktoren.
- Der sker en mindre opjustering af kvotereduktionen ved fleksible frister for efterafgrøder og en konsekvensrettelse for anvendelse af opsparede efterafgrøder. I 2023/2024 blev kvotereduktionen ved fleksible frister genberegnet på baggrund af seneste datagrundlag. Kvotereduktionen for 2024/2025 genberegnes med flere decimaler, da der ved sidste års ændring af kvotereduktionen blev anvendt afrundede tal.
- Der sker en nedjustering af kvotereduktionen for de fleksible frister for alternativet efterafgrødeblandinger med kvælstoffikserende arter. Der er hidtil brugt en kvotereduktion til alternativet svarende til kvotereduktionen for efterafgrøder, men kvotereduktionen er nu genberegnet ved brug af eftervirkningen for alternativet. Muligheden har endnu ikke været taget i brug af erhvervet.
- Omregningsfaktor for alternativet braklagte arealer ændres fra 1:1 til 1:2, så 1 hektar brak erstatter 2 hektar efterafgrøder. Brug af brak som alternativ til efterafgrøder er faldet som følge af, at brakarealer fra 2023 primært bliver brugt til opfyldelse af GLM 8 om udlægning af ikke-produktive arealer eller indmeldt i bioordning om biodiversitet og bæredygtighed. Landbrugsstyrelsen havde bedt Aarhus Universitet vurdere, om en ændret arealanvendelse af brak gav anledning til at justere omregningsfaktoren fastlagt i 2015.
- Omregningsfaktor for alternativet tidligt såede vinterafgrøder ændres fra 2:1 til 1,9:1. Landbrugsstyrelsen havde bedt Aarhus Universitet genberegne omregningsfaktoren fastlagt i 2020 med decimaler, og Aarhus Universitet har på den baggrund vurderet, at omregningsfaktoren kan justeres, så 1,9 hektar tidligt såede vinterafgrøder erstatter 1 hektar efterafgrøder.
- Der indføres en undtagelse fra krav om efterfølgende afgrøde efter efterafgrøder for arealer, der indgår i tilskudsordninger og projekter for permanent udtagning. Undtagelsen gælder også for efterafgrøder og alternativerne brak, brak langs vandløb og søer samt efterafgrødeblandinger med kvælstoffikserende arter. Samtidig indføres et forbud mod at nedpløje, nedvisne eller på anden måde destruere efterafgrøder eller brak på arealerne fra 20. oktober og frem til, at arealerne ekstensiveres permanent med tinglyst deklARATION.
- Der foretages en præcisering af gradueret gødningstildeling. Der ændres ikke på betingelserne for alternativet, idet der ved fastlæggelsen af omregningsfaktoren for præcisionslandbrug er taget udgangspunkt i, at graduering af gødningstildelingen for vintersåede afgrøder bør ske på baggrund af afgrødens næringsmæssige tilstand, som først kan fastlægges i foråret.
- Kravet om, at braklagte arealer skal følges af en forårssået afgrøde, strafbelægges, som det er tilfældet med kravet om forårssået afgrøde efter efterafgrøder og efterafgrødeblandinger med kvælstoffikserende arter. Det er væsentligt for effekten af alternativet, at de braklagte arealer efterfølgende enten fortsætter som brak eller bruges til dyrkning af en forårssået afgrøde. Landbrugsstyrelsen vil have øget fokus på, at disse betingelser skal opfyldes.
- Du skal være opmærksom på, at du ikke længere kan tage slæt på alternativet braklagte arealer frem til 20. oktober 2024. Det var kun tilladt i 2023 på grund af tørken.

1. Generelt om pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder

I denne vejledning beskrives ordningerne for de pligtige efterafgrøder samt husdyrefterafgrøderne. Vejledningen handler om de efterafgrøder, der etableres i 2024, og som hører til planperioden 2024/2025. Overordnet følger husdyrefterafgrøderne de samme regler som de pligtige efterafgrøder i forhold til etableringstidspunkter og indberetning, udvalg af arter, alternativer, mulighed for opsparing m.m. De to efterafgrødeordninger adskiller sig dog fra hinanden i forhold til størrelsen af kravene og fordelingen af kravene. Betingelserne knyttet til de to efterafgrødeordninger og opgørelsen af efterafgrødekravene bliver derfor indledningsvis beskrevet hver for sig, mens de efterfølgende kapitler vedrører både pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder.

Både pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder skal etableres i starten af planperioden. Det vil sige, at efterafgrøder, der skal opfylde krav i planperioden 2024/2025, skal stå på arealet i efteråret 2024. Du kan vælge helt eller delvist at erstatte etablering af pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder med en række alternativer. Du kan etablere ekstra efterafgrøder og opspare overskuddet til brug i en senere planperiode. Arealet med pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder skal indberettes i GKEA 2024, hvor du også indberetter, om du har anvendt alternativer til efterafgrøderne, og om du vil opspare efterafgrøder til senere planperioder. Fristen for at indberette efterafgrøder og alternativer er den 10. september 2024.

Kravet om pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder kan opfyldes af:

- Efterafgrøder etableret i 2024
- Mellemafgrøder etableret i 2024
- Braklagte arealer etableret senest 1. januar 2024
- Braklagte arealer langs vandløb og søer, der grænser op til omdriftsarealer og er etableret senest 1. januar 2024
- Energiafgrøder plantet mellem 2009 og 2024
- Arealer med vinterhvede, vinterrug, vinterbyg og triticales, der er sået senest 7. september 2024.
- Efterafgrødeblandinger med kvælstoffikserende arter etableret i 2024
- Præcisionslandbrug udført i planperioden 2023/2024
- Opspærede efterafgrøder eller alternativer fra tidligere planperioder
- Efterafgrøder eller alternativer overdraget fra en anden virksomhed, der er udmeldt fra Register for Gødningsregnskab i perioden fra den 31. juli 2022 til den 30. juli 2024
- Reduceret kvælstofkvote for planperioden 2024/2025

I kapitel 6 kan du læse mere om sammenhængen med efterafgrøder som anvendes under målrettet kvælstofregulering.

[Du kan finde mere information om målrettede efterafgrøder på Tilskudsguiden til målrettet kvælstofregulering her.](#)

[Du kan læse mere om regler, der knytter sig til gødningsregnskab, gødningsleverancer, brødhvedeordningen, harmoniregler og fosforregulering i vejledningen for gødskning- og harmoniregler her.](#)

1.1 Hvem er omfattet af reglerne om pligtige efterafgrøder?

Hvis du den 31. juli 2024 har planteavl, husdyravl eller kombinationer heraf, og råder over et efterafgrødegrundareal på mindst 10 ha, der er omfattet af en fosfornorm eller en kvælstofnorm, har du pligt til at etablere pligtige efterafgrøder i efteråret 2024. Kravet om pligtige efterafgrøder gælder både for konventionelle og økologiske virksomheder. Hvis du ikke har pligt til at etablere efterafgrøder, behøver du ikke udover de generelle oplysninger udfylde felterne om efterafgrøder i GKEA 2024.

1.1.1 Krav om pligtige efterafgrøder og eftervirkning

Alt efter hvor meget organisk gødning du udbringer, er der to niveauer for krav om etablering af pligtige efterafgrøder (se oversigt 1):

- Hvis du har udbragt husdyrgødning eller anden organisk gødning svarende til 80 kg kvælstof pr. ha (harmoniareal) eller derover i planperioden 2022/2023, skal du etablere pligtige efterafgrøder på mindst 14,7 pct. af efterafgrødegrundarealet på din bedrift.
- Hvis du har udbragt mindre end 80 kg kvælstof pr. ha (harmoniareal) i planperioden 2022/2023, skal du etablere pligtige efterafgrøder på mindst 10,7 pct. af efterafgrødegrundarealet på din bedrift.

For nyetablerede virksomheder, virksomheder med nyt CVR-nummer og virksomheder, der ikke var forpligtet til at udarbejde gødningsregnskab i planperioden 2022/2023, fastsættes mængden af udbragt organisk gødning til under 80 kg N/ha.

Oversigt 1: Krav om pligtige efterafgrøder og eftervirkning		
Anvendt husdyrgødning og anden organisk gødning (i planperioden 2022/2023)	Krav om efterafgrøder	Eftervirkning
Mere end eller lig med 80 kg N/ha	14,7 pct. pligtige efterafgrøder	25 kg N/ha
Under 80 kg N/ha eller ingen	10,7 pct. pligtige efterafgrøder	17 kg N/ha

I din gødningsplan i GKEA-skemaet bliver der automatisk trukket en eftervirkning på 17 eller 25 kg N pr. ha pligtige efterafgrøder dyrket i efteråret 2024 fra din samlede kvælstofkvote for planperioden 2024/2025.

Eftervirkningen er den mængde af organisk bundet kvælstof, som efterafgrøderne efterlader i jorden, og som kan mineraliseres og optages af den efterfølgende afgrøde. Eftervirkningen trækkes automatisk fra kvælstofkvoten på den bedrift, hvor efterafgrøderne fysisk har været udlagt på marken. Du skal medtage eftervirkning af de efterafgrøder, som du indberetter i GKEA 2024, uanset om du efterfølgende sælger/bortforpagter de marker, som efterafgrøderne etableres på.

Dit endelige krav om pligtige efterafgrøder i antal ha bliver opgjort på baggrund af den markplan, du havde ved udløbet af den foregående planperiode og vises i felt K1-2 på siden "Opgørelse efterafgrøder" i GKEA-skemaet. Det betyder, at det er de arealer, du har d. 31. juli 2024, der ligger til grund for beregningen af dit efterafgrødegrundareal – og dermed dit efterafgrødekrav.

1.2 Hvem er omfattet af reglerne om husdyrefterafgrøder?

Hvis du er omfattet af reglerne om at etablere pligtige efterafgrøder, kan du også være omfattet af et krav om etablering af husdyrefterafgrøder. Husdyrefterafgrøderne har til formål at kompensere for merudvaskningen af kvælstof fra organisk gødning i særlige områder. Du skal dog ikke etablere husdyrefterafgrøder, hvis du ved planperiodens start er autoriseret økolog eller er omfattet af en ansøgning herom.

Du skal i planperioden 2024/2025 etablere husdyrefterafgrøder, hvis du

- har et efterafgrødegrundareal på mindst 10 ha
- har anvendt 30 kg kvælstof eller derover fra organisk gødning pr. ha harmoniareal i planperioden 2022/2023
- har arealer i oplande, hvor der er fastsat et husdyrefterafgrødekrav

1.2.1 Krav om husdyrefterafgrøder og eftervirkning

Størrelsen på dit krav om etablering af husdyrefterafgrøder afhænger af, hvor meget husdyrgødning, du har anvendt i planperioden 2022/2023. Derudover er kravet i de enkelte oplande forskelligt og afhænger bl.a. af, hvor meget organisk gødning, der samlet er bragt ud i de enkelte oplande (oversigt 2). Husdyrefterafgrødekravet genberegnes for hver planperiode. Kravet i de enkelte målrettede oplande til husdyrefterafgrøder, samt hvilke oplande, der har et krav, kan derfor variere fra den ene planperiode til den anden.

For nyetablerede virksomheder, virksomheder med nyt CVR-nummer og virksomheder, der ikke var forpligtet til at udarbejde gødningsregnskab i planperioden 2022/2023, fastsættes mængden af udbragt organisk gødning til under 30 kg N/ha.

Du kan se kravet for de enkelte oplande i bilag 2, tabel 1 og se kort over oplande omfattet af husdyrefterafgrødekra v i bilag 3. Du kan også se procentkravene for de enkelte oplande i Internet Markkort (IMK), som findes i "Tast selv". Åbn dit markkort og gå herefter ind i korttemaer, find teamaet "husdyrefterafgrøder" og slå kortlaget til, der hedder "Husdyrefterafgrødekra v 2024".

Oversigt 2: Krav om husdyrefterafgrøder og eftervirkning		
Anvendt husdyrgødning og anden organisk gødning i planperioden 2022/2023	Krav om efterafgrøder	Eftervirkning
Større end eller lig med 80 kg N/ha	Fuldt krav*	25 kg N/ha
Større end eller lig med 30 kg N/ha	Halveret krav**	17 kg N/ha
Under 30 kg N/ha	Intet krav	-

* Det fulde krav der er meldt ud for oplandet.

** Halvdelen af det fulde krav der er meldt ud for oplandet.

Ligesom for de pligtige efterafgrøder bliver der i din gødningsplanlægning i GKEA-skemaet for planperioden 2024/2025 automatisk trukket en eftervirkning på 17 eller 25 kg N pr. ha husdyrefterafgrøder fra din samlede kvælstofkvote i 2024/2025.

Du kan se dit samlede krav til husdyrefterafgrøder i procent og hektar i GKEA 2024 (felt K6-7 på siden "Opgørelse af efterafgrøder"). Dit samlede husdyrefterafgrødekra v skal opfyldes på bedriftsniveau. Ligesom for de pligtige efterafgrøder, vil dit endelige krav om husdyrefterafgrøder i antal ha for planperioden 2024/2025 blive opgjørt på baggrund af den markplan, du havde ved udløbet af den foregående planperiode. Det betyder, at det er den markplan, der afspejler de arealer, du havde råderet over den 31. juli 2024, der ligger til grund for beregningen af dit efterafgrødegrundareal – og dermed dine efterafgrødekra v.

1.3 Efterafgrødegrundarealet

Det er størrelsen på dit efterafgrødegrundareal den 31. juli 2024, der afgør, hvor mange ha pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder, du skal etablere på din bedrift i 2024. I opgørelsen af efterafgrødegrundarealet indgår de afgrøder, der er nævnt i oversigt 3. Arealer med vedvarende græs, braklagte arealer og roer indgår ikke i dit efterafgrødegrundareal.

Oversigt 3: Arealer du skal medregne i efterafgrødegrundarealet		
- Korn (vår- og vintersæd)	- Vår- og vinterraps	- Majs
- Rybs	- Soja	- Sennep
- Ærter	- Hestebønner	- Solsikke
- Oliehør	- Andre enårige afgrøder, der ikke har kvælstofoptagelse om efteråret i høståret*	

* F.eks. tidlige kartofler, spinat til frø, lupiner, tidlige grøntsager og enårige frøafgrøder. Enårige afgrøder er i denne sammenhæng afgrøder, der sås i perioden juli-maj og høstes inden den næstkommende 1. september, hvorefter marken er uden plantedække indtil 20. oktober.

Efterafgrødegrundarealet beregnes automatisk i GKEA 2024 ud fra markkortet og vises i felt C på siden "Opgørelsen efterafgrøder" i skemaet. Efterafgrødegrundarealet for planperioden 2024/2025 opgøres i GKEA 2024 på baggrund af den markplan, du havde ved udløbet af planperioden 2023/2024 – dvs. de arealer, du havde rådighed over den 31. juli 2024. I forbindelse med at du indberetter dine efterafgrøder, skal du tilknytte et markkort, der viser dine arealer ved udløbet af den foregående planperiode. Dette uddybes nærmere i afsnit 5.3.

2. Pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder

2.1 Hvilke typer af afgrøder kan anvendes som pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder?

I oversigt 4 kan du se, hvilke typer efterafgrøder du kan anvende som pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder. Det er en forudsætning, at efterafgrøden skal være etableret på arealet. Planter af spildfrø bestående af alle tilladte efterafgrødearter kan tælle med i opgørelsen af dækningsgraden. Ukrudt, der spirer i marken, kan ikke anvendes som pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder, og kan altså ikke tælle med i opgørelsen af dækningsgraden.

Overzicht 4: Efterafgrødetyper der kan anvendes som pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder

- Korsblomstrede afgrøder
- Korn
- Rent græs uden kløver
- Honningurt
- Cikorie
- Klinte
- Hjulkrone
- Morgenfrue
- Frøgræs der efter høst fortsætter som efterafgrøde

2.2 Hvordan etableres efterafgrøderne i marken?

Du skal etablere de pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøderne efter normale driftsmæssige principper, og efterafgrøderne skal have en tilstrækkelig dækningsgrad til at sikre en effektiv kvælstofoptagelse i efteråret. Du kan læse mere om kravene til efterafgrødernes dækningsgrad i afsnit 2.2.4.

Arealer med efterafgrøder, der skal anvendes til opfyldelse af krav om pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder, skal udgøre et sammenhængende areal på mindst 0,01 ha.

2.2.1 Etablering og destruktion af efterafgrøderne

Følgende krav skal være opfyldt for pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder:

- Efterafgrøderne skal senest være etableret 1. august 2024.
- Korsblomstrede afgrøder, honningurt, klinte, hjulkrone, morgenfrue, almindelig rug, stauderug, hybridrug, vårbyg og havre kan dog etableres frem til og med 20. august 2024 med mulighed for at udskyde etableringstidspunktet frem til og med 7. september, idet der samtidig korrigeres i kvælstofkvoten for planperioden (se afsnit herunder).
- Efterafgrøderne må ikke nedpløjes, nedvisnes eller på anden måde destrueres før 20. oktober 2024.

Efterafgrøderne skal sås på arealer med korn eller andre afgrøder med tilsvarende høsttidspunkt. Dette gælder uanset om efterafgrøden etableres før eller efter høst. Efterafgrøder etableret på arealer med roer eller andre lignende afgrøder med sent høsttidspunkt kan ikke benyttes som pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder. Det er dog tilladt at så udlæg af efterafgrøder i majs, men her skal du være opmærksom på, at efterafgrøden tidligst må nedpløjes, nedvisnes eller på anden måde destrueres 1. marts 2025. Du må gerne etablere efterafgrøderne i blandinger af godkendte arter, så længe etableringsfristen for alle arter i blandingen overholdes.

Har du søgt en tilskudsordning for permanent ekstensivering eller vådgøring f.eks. ordningen permanent ekstensivering, klima-lavbundsprojekter eller vand- og klimaprojekter, skal du være opmærksom på, at du ikke må nedpløje, nedvisne eller på anden måde destruere efterafgrøden efter den normale frist 20. oktober og frem til, at arealerne ekstensiveres permanent med tinglyst deklaration. Det betyder, at du heller ikke må sprøjte arealet mod ukrudt eller andre uønskede plantearter efter 20. oktober. Der må ikke foretages landbrugsmæssige aktiviteter som f.eks. isåning og strigling.

2.2.2 Etablering af efterafgrøder senere end 20. august

Det er muligt at så efterafgrøder i form af korsblomstrede afgrøder, honningurt, klinte, hjulkrone, morgenfrue, almindelig rug, stauderug, hybridrug, vårbyg og havre helt frem til den 7. september. Hvis du sår dine efterafgrøder i perioden fra den 21. august til den 7. september, skal du være opmærksom på, at det skal indberettes i GKEA 2024 senest 10. september 2024. Du kan læse mere om indberetningen af sent såede efterafgrøder i kapitel 5.

Hvis du sår dine efterafgrøder senere end den 20. august, får du samtidig automatisk reduceret kvælstofkvoten for planperioden for at kompensere for den nedsatte kvælstofeffekt af efterafgrøderne. Størrelsen på kvotereduktionen afhænger af, hvor mange dage såningen udskydes med, hvor mange ha efterafgrøder der sås senere end 20. august samt hvor meget organisk gødning, du har udbragt.

Hvis du har opsparede efterafgrøder fra tidligere planperioder, er det muligt at bruge de opsparede efterafgrøder, i stedet for at få et træk i kvælstofkvoten den efterfølgende sæson. Dette gælder dog udelukkende pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder, og du kan derfor ikke anvende denne mulighed for efterafgrøder i målrettet kvælstofregulering, se mere i afsnit 2.2.2.2. Det gælder heller ikke, hvis du sår efterafgrødeblandinger med kvælstoffikserende arter senere end 20. august.

Hvis du har præcisionsudstyr, er det muligt at få kvotereduktion pr. dag, du sår dine efterafgrøder sent (se afsnit 2.2.2.1 for yderligere uddybning). Hvis ikke du kan dokumentere den dag, du har etableret dine efterafgrøder, vil det stadig være muligt at etablere efterafgrøder i perioden 21. august til 7. september. I så fald vil du få reduceret din kvote i de kendte intervaller, som fremgår af oversigt 5.

I 2023/2024 blev kvotereduktionen ved fleksible frister genberegnet på baggrund af seneste datagrundlag. Aarhus Universitet har dog genberegnet kvotereduktionen ved fleksible frister med flere decimaler, da der ved sidste års ændring af kvotereduktionen blev anvendt afrundede tal. Det har givet anledning til en lille opjustering af kvotereduktionen.

Oversigt 5: Reduktion af kvælstofkvoten i forbindelse med udskydelse af så-tidspunktet for pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder		
Udbragt organisk gødning i planperioden 2022/2023	Efterafgrøder sået i perioden	Kvotereduktion i kg N pr. ha efterafgrøder for planperioden 2024/2025
Under 80 kg N pr ha	21. august – 24. august	8,8
	25. august – 28. august	16,5
	29. august – 7. september	30,9
80 kg N eller derover pr ha	21. august – 24. august	14,2
	25. august – 28. august	26,6
	29. august – 7. september	49,8

Eksempel 1: Reduktion af virksomhedens kvælstofkvote som følge af udskudt etablering af efterafgrøder
<p>En landbruger har et samlet krav om pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder på 15 ha. De 10 ha opfylder de med hhv. energiafgrøder samt efterafgrøder etableret som græsudlæg i foråret. De resterende 5 ha efterafgrøder ønsker landbrugeren at så som olieræddike efter høst, men på det tidspunkt, hvor de har planlagt at så efterafgrøderne, kan de ikke komme ud i marken pga. regn. Regnen fortsætter indtil den 23. august. Da landbrugeren allerede har indkøbt såsæd til efterafgrøderne, ønsker de fortsat at så efterafgrøder. Den 28. august er der tørt nok til, at de kan få sået de sidste 5 ha. Landbrugeren har udbragt mindre organisk gødning, end hvad der svarer til 80 kg N/ha på sit harmoniareal. Derfor bliver landbrugeren samlede kvælstofkvote for planperioden 2024/2025 reduceret med: $5,0 \text{ ha} \times 16,5 \text{ kg N/ha} = 82,5 \text{ kg kvælstof}$.</p>

Der vil ved en fysisk kontrol blive taget hensyn til, om efterafgrøderne er sået før eller efter 20. august, idet der ikke forventes samme udviklingstrin af en sent sået efterafgrøde. Hvis du sår efter 20. august, men ikke indberetter et så-tidspunkt i GKEA 2024, risikerer du, at arealerne ikke opfylder kravet til dækningsgrad. Efterafgrøderne kan derfor blive underkendt i kontrollen. Du kan læse mere om kravene til dækningsgrad i afsnit 2.2.4.

Pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder, der er sået senere end den 20. august 2024, må ligesom efterafgrøder sået på andre tidspunkter tidligst destrueres den 20. oktober 2024. Eftervirkningen af sent såede efterafgrøder er ligeledes den samme som eftervirkningen for efterafgrøder sået senest 20. august, da en forventet mindre eftervirkning allerede er medregnet i kvotereduktionen.

2.2.2.1 Reduktion af kvælstofkvoten pr. dag hvis efterafgrøderne sås efter den 20. august

Det er muligt at få kvotereduktion på dagsbasis, så din virksomhed tilskrives efterafgrødeeffekten og den afledte kvotereduktion for den faktiske så-dato fremfor i de flerdays så-intervaller. Det betyder, at reduktionen af din kvælstofkvote regnes ud fra den specifikke dag, du etablerer dine efterafgrøder efter den 20. august (se oversigt 6). Vær dog opmærksom på, at du kun kan få kvotereduktion på dagsbasis, hvis du kan dokumentere etableringsdatoen vha. præcisionsudstyr. Dokumentationen skal bestå af følgende:

- Logfil i SHAPE-format, der kan dokumentere at du har udført positionsbestemt og datobestemt såning af dine efterafgrøder.
- Husk, at dokumentationen skal opbevares i 5 år fra udløbet af planperioden 2024/2025 da denne skal kunne fremvises i forbindelse med en eventuel kontrol.

Uanset om du kan dokumentere etableringstidspunktet eller ej, skal dine efterafgrøder stadigvæk opnå en vis dækningsgrad ved en eventuel kontrol. For yderligere information om krav til dækningsgrad se afsnit 2.2.4.

Oversigt 6: Reduktion af kvælstofkvoten på dagsbasis i kg N pr. hektar efterafgrøder etableret i perioden 21. august til 7. september 2024.		
Så-tidspunkt	Under 80 kg N/ha udbragt organisk gødning i planperioden 2022/2023	Over 80 kg N/ha udbragt organisk gødning i planperioden 2022/2023
21. august	2,3	3,7
22. august	4,5	7,3
23. august	6,7	10,8
24. august	8,8	14,2
25. august	10,8	17,5
26. august	12,8	20,6
27. august	14,7	23,7
28. august	16,5	26,6
29. august	18,3	29,4
30. august	19,9	32,2
31. august	21,5	34,8
1. september	23,1	37,2
2. september	24,6	39,6
3. september	26,0	41,9
4. september	27,3	44,0
5. september	28,6	46,1
6. september	29,7	48,0
7. september	30,9	49,8

2.2.2.2 Brug af opsparede efterafgrøder i stedet for kvotefradrag ved brug af sen etablering

Har du etableret dine efterafgrøder efter den 20. august, er det muligt at bruge opsparede efterafgrøder i stedet for at få en reduktion af kvælstofkvoten i den efterfølgende planperiode. Det betyder, at du i stedet kan vælge at bruge opsparede efterafgrøder som kompensation for den manglende miljøeffekt, når du etablerer efterafgrøder efter fristen den 20. august (se eksempel 2).

Vær dog opmærksom på, at muligheden for at bruge opsparede efterafgrøder kun kan træde i stedet for kvote-reduktion for pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder. Det er altså ikke muligt at bruge opsparede efterafgrøder i den målrettede kvælstofregulering. Det er heller ikke muligt at bruge opsparede efterafgrøder ved sen etablering af efterafgrødeblandinger med kvælstoffikserende arter. Hvor mange opsparede efterafgrøder, der skal bruges, afhænger af, hvilken dag efterafgrøderne er etableret i perioden 21. august til 7. september og kan ses af oversigt 7.

Oversigt 7: Brug af opsparede efterafgrøder på dagsbasis ved sen etablering af efterafgrøder fra den 21. august til og med den 7. september 2024. Brug af opsparede efterafgrøder ud fra de tre så-intervaller er markeret med blå.	
Så-tidspunkt	Brug af opsparede efterafgrøder i hektar
21. august	0,02
22. august	0,04
23. august	0,06
24. august	0,08
25. august	0,10
26. august	0,12
27. august	0,13
28. august	0,15
29. august	0,17
30. august	0,18
31. august	0,20
1. september	0,21
2. september	0,22
3. september	0,24
4. september	0,25
5. september	0,26
6. september	0,27
7. september	0,28

Brugen af opsparede efterafgrøder kan ske i de kendte intervaller såvel som på dagsbasis. Vil du anvende kompensation på dagsbasis skal du, på samme måde som ved kvotereduktion på dagsbasis, anvende og dokumentere brug af præcisionsudstyr, så du kan dokumentere, hvilken dag du har etableret efterafgrøder samt på hvilket areal. For yderligere information se afsnit 2.2.2.1.

Eksempel 2: Brug af opsparede efterafgrøder som følge af udskudt etablering af efterafgrøder

En landbruger har et samlet krav om pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder på 10 ha og vælger at etablere efterafgrøderne efter den 20. august. Den 28. august etablerer landbrugeren de 10 ha med efterafgrøder. Landbrugeren har opsparet 5 ha efterafgrøder fra tidligere år og vil gerne nedskrive efterafgrødebanken i stedet for at få reduceret kvælstofkvoten den efterfølgende sæson.

Landbrugeren anvender præcisionsudstyr og kan dokumentere vha. en SHAPE-fil, at landbruger har etableret de 10 ha efterafgrøder den 28. august.

Landbrugeren samlede nedskrivning af efterafgrødebanken bliver derfor: $10 \text{ ha} \times 0,15 = 1,5 \text{ ha}$ bankefterafgrøder. Da landbrugeren havde opsparet 5 ha fra en tidligere planperiode, vil landbruger nu have 3,5 ha opsparede efterafgrøder tilbage i banken.

2.2.3 Krav om efterfølgende afgrøde

Det er et krav, at arealer med pligtige efterafgrøder eller husdyrefterafgrøder skal benyttes til en forårssået afgrøde i den samme planperiode. Du kan vælge at etablere blomsterbrak eller bestøverbrak efter pligtige efterafgrøder eller husdyrefterafgrøder etableret i efteråret 2024, så de to braktyper træder i stedet for kravet om etablering af en forårssået afgrøde. Du skal være opmærksom på, at du også skal overholde de tilknyttede aktivitetskrav for blomsterbrak eller bestøverbrak, hvis du samtidig bruger braktyperne til opfyldelse af kravene for grundbetaling.

[Du kan læse mere om betingelserne for at anvende disse to braktyper i afsnit 5.4 i Vejledning om grundbetaling og tilskudsberettigede arealer her.](#)

Du kan anvende følgende braktyper og afgrødekoder: Blomsterbrak (afgrødekode 324) eller Bestøverbrak (afgrødekode 342).

Husk at du kan få en sanktion, hvis du ikke opfylder kravet om at etablere enten en forårssået afgrøde, blomsterbrak eller bestøverbrak på arealet i 2025, hvor din efterafgrøde blev udlagt i 2024.

2.2.3.1 Undtagelse fra krav om efterfølgende afgrøde ved permanent udtagning

Som noget nyt fra 2024/2025 vil arealer med efterafgrøder, der indgår i statslige eller EU-finansierede tilskudsordninger og projekter om permanent udtagning, være undtaget for kravet om efterfølgende afgrøde. Det betyder, at efterafgrøden skal blive på arealet frem til udtagningen. Der ændres ikke på gældende destruktionsfrister for efterafgrøder og alternativer.

2.2.4 Krav til efterafgrødernes dækningsgrad

Pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder skal fremstå som veletablerede på arealet for at kunne godkendes ved en eventuel kontrol. Overvej derfor en sikker metode til udsåning af efterafgrøden. Hvis efterafgrøden ikke fremstår veletableret, vil arealet ikke blive godkendt.

Efterafgrøderne kontrolleres med udgangspunkt i, hvor veludviklet plantedækket er. Da kontrolperioden for efterafgrøder strækker sig over september og oktober, vil en efterafgrøde, der i starten af kontrolperioden endnu ikke har udviklet sig særligt meget, godt kunne blive godkendt, men der skal være en jævn fremspiring af efterafgrødeplanter. Der vil i kontrollen blive taget hensyn til, om efterafgrøderne er sået før eller efter 20. august, idet der ikke forventes samme udviklingstrin af en sent sået efterafgrøde (se oversigt 8).

Oversigt 8: Påkrævet dækningsgrad i forhold til kontroltidspunkt				
Periode, hvor kontrollen gennemføres	Seneste så-tidspunkt for efterafgrøder (Mindstekrav til dækning)			
	20. august	24. august	28. august	7. september
11. september til 14. september	15 %	0 %*	0 %*	0 %*
15. september til 20. september	20 %	5 %	0 %*	0 %*
21. september til 25. september	25 %	10 %	0 %*	0 %*
26. september til 1. oktober	30 %	15 %	5 %	0 %*
2. oktober til 6. oktober	35 %	20 %	10 %	0 %*
7. oktober til 19. oktober	40 %	25 %	15 %	10 %

*Der skal dog være synlige tegn på etablering af efterafgrøder i form af f.eks. udsæd eller fremspiring.

Kontrollen af dine efterafgrøder sker på bedriftsniveau, og det vil sige, at det samlede indberettede efterafgrødeareal i en kontrolsituation skal kunne findes indenfor bedriftens arealer, som bedriften rådede over pr. 31. juli 2024.

Vær opmærksom på, at der ved kontrol af efterafgrøder i majs ikke er de samme krav til dækningsgrad som for efterafgrøder, der udlægges på arealer med korn eller andre afgrøder med tilsvarende høsttidspunkt. Efterafgrøder i majs kontrolleres efter hovedafgrøden er høstet og frem til destruktionsfristen 1. marts 2025, hvor kravet til efterafgrødens dækningsgrad øges over tid i takt med efterafgrødens forventede udvikling (se oversigt 9).

Oversigt 9: Påkrævet dækningsgrad for græsudlæg i majs i forhold til kontroltidspunkt	
Kontroltidspunkt (2024/2025)	Krav til minimums dækningsgrad*
September	2 %
Oktober	2 %
November	5 %
December	10 %
Januar	20 %
Februar	20 %

2.2.5 Afgræsning, slæt og gødskning

Pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder må gerne afgræsses, og der må tages slæt på dem, bare plantedækket ikke tager skade, og efterafgrøden stadig har en tilstrækkelig dækningsgrad til at sikre en effektiv kvælstofoptagelse. Det gælder også for efterafgrøder, der indgår i tilskudsordninger og projekter for permanent udtagning. Du skal dog være opmærksom på, at husdyrgødning afsat af dyrene på arealerne skal indregnes som forbrugt i gødningsregnskabet.

Efterafgrøderne har ikke nogen kvælstofnorm, og du skal være opmærksom på reglerne om udbringning af gødning i gødningsanvendelsesbekendtgørelsen¹. Det er efter gødningsanvendelsesbekendtgørelsen tilladt at tildele kunstgødning til efterafgrøder, mens andre gødningstyper ikke må tildeles efterafgrøder.

2.2.6 Mulighed for at planter af spildfrø bestående af tilladte efterafgrødearter kan indgå i dækningsgraden ved en kontrol af efterafgrøder

Planter af spildfrø bestående af tilladte efterafgrødearter kan indgå i vurderingen af dækningsgraden ved en kontrol af efterafgrøder. Du skal være opmærksom på, at det stadig er et krav, at efterafgrøderne etableres efter normale driftsmæssige principper, således at der sker en effektiv optagelse af kvælstof i efteråret. Efterafgrødekravet bliver altså ikke opfyldt, hvis der kun er efterafgrøder fra planter af spildfrø på marken, og kontrolløren kan se, at der ikke har været forsøgt at etablere efterafgrøder, eller hvis dækningsgraden ikke er opfyldt.

¹ [Bekendtgørelse om jordbrugsvirksomheders anvendelse af gødning](#)

2.2.7 Andre opmærksomhedspunkter

Kravene om etablering af pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder er omfattet af reglerne om krydsoverensstemmelse og konditionalitet. Ligesom krydsoverensstemmelse, dækker konditionalitet dels over lovbestemte forvaltningskrav (LF) og krav til god landbrugsmæssig og miljømæssig stand af landbrugsjord (GLM).

[Du kan læse mere om dette i Vejledning om konditionalitet for miljø her.](#)

Følgende forpligtelser gælder for dine arealer, hvis de er omfattet af GLM-kravene:

- Hvis dine arealer også er omfattet af GLM 5-kravet om jorderosion, må du ikke nedpløje dine efterafgrøder i perioden 1. oktober til 15. februar inden for det erosionsfølsomme areal.
- Efterafgrøderne kan bruges til opfyldelse af GLM 6-kravet om jorddække i perioder med særlig risiko for forringelse af jordens dyrkningsmæssige potentiale, såfremt efterafgrøderne opfylder betingelserne under GLM 6. Dette indebærer bl.a., at efterafgrøder på sandjord (JB 1-4) ikke må destrueres før 1. februar i det følgende år. Dog er det tilladt at f.eks. nedvisne efterafgrøder, så længe der er efterladt planterester eller stub på marken, der kan opfylde kravet om jorddække.
- Græsudlæg i majs kan bruges til opfyldelse af GLM 7-kravet om afgrøderotation, når græsset er sået senest ved udgangen af juni måned og fastholdes på arealet til og med den 1. februar i det efterfølgende år. Du skal dog være opmærksom på, at græsudlægget tidligst må nedpløjes, nedvisnes eller destrueres 1. marts 2025, hvis det samtidig skal bruges som en efterafgrøde.
- Efterafgrøder, der efterfølger tidligt høstede spisekartofler (som er taget op senest 30. juni), tæller også med som en afgrøderotation til opfyldelse af GLM 7-kravet.

[Du kan læse nærmere om betingelserne for at anvende græsudlæg i majs og efterafgrøder i forbindelse med tidligt høstede spisekartofler til opfyldelse af GLM 7 i Vejledning om konditionalitet for miljø her.](#)

3. Alternativer til efterafgrøder

I stedet for at etablere pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder, kan du vælge mellem en række alternative virkemidler, som også har en kvælstofreducerende effekt. I oversigt 10 kan du se, hvilke alternativer til efterafgrøder du kan anvende. Her kan du også se, hvilken omregningsfaktor der anvendes for de forskellige alternativer. Omregningsfaktoren sikrer, at der opnås samme kvælstofreducerende effekt af de forskellige alternativer, som hvis der var anvendt efterafgrøder. Kravene for anvendelsen af alternativerne beskrives i de enkelte underkapitler.

Oversigt 10: Alternativer til pligtige og husdyrefterafgrøder og deres omregningsfaktor		
Alternativ til efterafgrøde	Omregningsfaktor fra alternativ til efterafgrøde	Kan overskud opspares til senere planperiode?
Mellemafgrøder	2 ha til 1 ha efterafgrøder	Ja
Flerårige energiafgrøder	0,8 ha til 1 ha efterafgrøder	Ja
Braklagte arealer	1 ha til 2 ha efterafgrøder	Ja
Braklagte arealer langs vandløb og søer	1 ha til 4 ha efterafgrøder	Ja
Tidlig såning af visse vinterafgrøder	1,9 ha til 1 ha efterafgrøder	Ja
Efterafgrødeblandinger med kvælstoffikserende arter	1 ha til 1 ha efterafgrøder	Ja
Præcisionslandbrug	11 ha til 1 ha efterafgrøder	Ja
Reduceret kvælstofkvote	110 kg N til 1 ha efterafgrøder eller 175 kg N til 1 ha efterafgrøder ¹	Nej

¹ Omregningsfaktoren afhænger af, hvor meget organisk gødning, der anvendes på bedriften. Anvendes der mindre end 80 kg N/ha på bedriften, er omregningsfaktoren 110 kg N/ha, mens bedrifter, der anvender 80 kg N/ha eller derover, skal benytte omregningsfaktoren 175 kg N/ha.

Alternativerne kan benyttes til opfyldelse af dit pligtige efterafgrødekrav og dit husdyrefterafgrødekrav i planperioden 2024/2025. Hvis du indberetter flere alternativer, end der er behov for til at dække dit efterafgrødekrav, kan du benytte overskuddet til opfyldelse af dit efterafgrødekrav i en senere planperiode. Alternativet "reduceret kvælstofkvote" kan ikke opspares til senere planperioder, hvilket betyder, at du kun kan anvende dette alternativ op til dit efterafgrødekrav for planperioden.

3.1 Mellemafgrøder

Du kan vælge at erstatte etablering af pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder, helt eller delvist, ved at etablere mellemafgrøder. Mellemafgrøder er afgrøder, der etableres før dyrkning af vintersædsafgrøder.

Følgende krav skal være opfyldt, for at du kan bruge mellemafgrøder som alternativ til pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder:

- Mellemafgrøden skal efterfølges af en vintersædsafgrøde.
- Mellemafgrøden skal være udlagt senest den 20. juli 2024
- Mellemafgrøden må tidligst nedmuldes eller nedvisnes den 20. september 2024
- Mellemafgrøden kan bestå af olieræddike og/eller gul sennep
- Mellemafgrøden kan også bestå af frøgræs, der efter høst fortsætter som mellemafgrøde.
- Arealet med mellemafgrøder skal udgøre et sammenhængende areal på mindst 0,01 ha.

Etablering af mellemafgrøder skal ske efter normale driftsmæssige principper med henblik på en effektiv kvælstofoptagelse inden vintersædsafgrøden. Dvs. at du som landbruger skal dyrke en vellykket mellemafgrøde med en tilstrækkelig dækningsgrad til at sikre en effektiv kvælstofoptagelse. Ved kontrol af mellemafgrøder tages der udgangspunkt i samme krav til plantedække, som er tilfældet for efterafgrøder (se afsnit 2.2.4).

[Du kan læse mere om dette i instruksen for kontrol af arealordninger og efterafgrøder.](#)

Omregningsfaktoren for mellemafgrøder som alternativ til efterafgrøder er 2:1, som det fremgår af oversigt 11.

Oversigt 11: Omregningsfaktor for etablering af mellemafgrøder som alternativ til etablering af pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder

Omregningsfaktor	2 ha mellemafgrøder erstatter 1 ha efterafgrøder
------------------	--

Eksempel 3: Mellemafgrøder som alternativ til efterafgrøder

En landbruger ønsker at etablere mellemafgrøder som alternativ til efterafgrøder. Landbrugeren har et efterafgrødegrundareal på 60 ha og har udbragt organisk gødning svarende til mere end 80 kg N/ ha på sit harmoniareal. Derfor skal landbrugeren etablere pligtige efterafgrøder på 14,7 pct. af sit efterafgrødegrundareal, svarende til 8,8 ha. Landbruger har ikke krav om husdyrefterafgrøder. Nu ønsker landbrugeren at erstatte 4 ha ud af de 8,8 ha pligtige efterafgrøder med mellemafgrøder. Dette kræver, at landbrugeren ud over 4,8 ha efterafgrøder skal etablere: $4 \text{ ha} \times 2 \text{ ha} = 8 \text{ ha}$ mellemafgrøder som alternativ til de resterende 4 ha efterafgrøder.

Vær opmærksom på, at der ikke medregnes eftervirkning for mellemafgrøder.

For at kunne anvende et areal med mellemafgrøder som alternativ til efterafgrøder, skal du have indberettet arealet med mellemafgrøder i GKEA 2024 senest den 10. september 2024.

3.2 Flerårige energiafgrøder

Du kan vælge at erstatte pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder helt eller delvist ved at etablere energiafgrøder.

Følgende krav skal være opfyldt, for at du kan bruge energiafgrøder som alternativ til pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder:

- Energiafgrøderne skal tidligst være etableret i planperioden 2009/2010 og senest den 31. juli 2024.
- Det samlede areal med energiafgrøder skal overstige virksomhedens areal med energiafgrøder i planperioden 2008/2009 (referenceår).
- De energiafgrøder, du kan benytte, er: 591 lavskov (dog kun slægterne ask, el, hassel, pil og poppel), 592 pil, 593 poppel, 594 el og 596 elefantgræs
- Arealet med energiafgrøder skal udgøre et sammenhængende areal på mindst 0,01 ha.

Referenceåret sættes for at sikre, at kun energiafgrøder, der er udlagt fra den 1. august 2009, kan tælles med. Energiafgrøder, der er udlagt før 1. august 2009, er allerede talt med i opgørelsen af kvælstofeffekten. Bedriftens areal med energiafgrøder i referenceåret udregnes som summen af arealer med følgende afgrøder: Pil (592), Poppel (593), El (594), Lavskov (591) og Elefantgræs (596).

Energiafgrøden skal etableres på et areal, der forud for etableringen af energiafgrøden har været udlagt med landbrugsafgrøder i omdrift. Derfor kan energiafgrøder ikke etableres på arealer, der forud for etableringen har været udlagt med afgrøder nævnt i oversigt 12.

Oversigt 12: Arealer med afgrøder, hvorpå der ikke kan etableres flerårige energiafgrøder som alternativ til efterafgrøder

Afgrødekode	Afgrøde	Afgrødekode	Afgrøde
250	Permanent græs, meget lavt udbytte	277	Kløver til fabrik
251	Permanent græs, lavt udbytte	278	Permanent lucerne og lucerne-græs over 50 pct. lucerne
252	Permanent græs, normalt udbytte	279	Permanent kløvergræs til fabrik
253	Miljøgræs MVJ-tilsagn (80 N), omdrift	286	Permanent græs og kløvergræs uden norm, over 50 pct. kløver
254	Miljøgræs MVJ-tilsagn (0 N), permanent	287	Græs til udegrise, permanent
255	Permanent græs, under 50 % kløver/lucerne	310	Brak, slåning
256	Permanent kløvergræs, over 50 % kløver/lucerne	312	20-årig udtagning
257	Permanent græs, uden kløver	321	Miljøtiltag, ej landbrugsarealer
259	Permanent græs, fabrik, over 6 tons	324	Blomsterbrak
271	Rekreative formål	327	Markbræmme, sommerslåning
272	Permanent græs til fabrik	328	Markbræmme med blomsterblanding
273	Lucerne til fabrik	342	Bestøverbrak
274	Permanent lucernegræs over 25% græs, til fabrik	488	Hønsegård, permanent græs
276	Permanent græs og kløvergræs uden norm, under 50% kløver		

Omregningsfaktoren for energiafgrøder som alternativ til efterafgrøder er 0,8:1, som det fremgår af oversigt 13.

Oversigt 13: Omregningsfaktor for etablering af energiafgrøder som alternativ til etablering af pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder

Omregningsfaktor	0,8 ha energiafgrøder erstatter 1 ha efterafgrøder
------------------	--

Eksempel 4: Energiafgrøder som alternativ til efterafgrøder

Som alternativ til etablering af pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder ønsker en landbruger at etablere energiafgrøder. Landbrugeren har et efterafgrødegrundareal på 85 ha og har udbragt mere end 80 kg N/ ha på sit harmoniareal. Derfor skal landbrugeren etablere pligtige efterafgrøder på 14,7 pct. af efterafgrødegrundarealet svarende til 12,5 ha. Samtidig har landbrugeren krav om etablering af husdyrefterafgrøder på 0,5 pct. af efterafgrødegrundarealet, svarende til 0,4 ha. Det samlede krav om pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder er derfor 12,9 ha. Landbrugeren vil erstatte alle 12,9 ha med energiafgrøder, hvilket kræver at landbrugeren etablerer: $12,9 \text{ ha} \times 0,8 = 10,3 \text{ ha}$ energiafgrøder.

For at kunne anvende et areal med energiafgrøder som alternativ til efterafgrøder, skal du have indberettet arealet med energiafgrøder i GKEA 2024 senest den 10. september 2024. For at kunne blive godkendt som alternativ til efterafgrøder, skal arealerne med energiafgrøder drives landbrugsmæssigt efter almindelig dyrkningspraksis. Du skal dog være opmærksom på, at kvælstofnormen for pil kun gælder for pil dyrket med henblik på høst, og kun til og med fjerde planperiode efter høst eller plantning. Normen for poppel, el og ask gælder kun for kulturer dyrket med henblik på høst, og kun til og med tiende planperiode efter stævning eller plantning. Det betyder, at ophørsdato for stævning af f.eks. poppel ikke har betydning for kvælstofnormen.

3.3 Braklagte arealer

Du kan benytte dine braklagte arealer til helt eller delvist at erstatte etablering af pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder.

Der er følgende specifikke krav til braklagte arealer, der skal bruges som alternativ til efterafgrøder:

- Brakarealet skal være etableret med græs, der er sået senest den 1. januar 2024.
- Brakarealet skal etableres på eksisterende omdriftsareal.
- Græsset må ikke nedpløjjes, nedvisnes eller på anden måde destrueres før den 20. oktober 2024.
- Arealet skal efterfølges af en forårssået afgrøde eller skal bibeholdes som brak i 2025.
- Arealet må ikke gødskes, afgræsses eller tilføres plantebeskyttelsesmidler, og der må ikke tages slæt på arealet i planperioden frem til 20. oktober 2024.
- Det braklagte areal skal udgøre et sammenhængende areal på mindst 0,01 ha.
- Braklagte arealer, der benyttes som alternativ til pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder, kan ikke samtidig indgå i GLM 4 kravet om 3-metersbræmmer, bruges til opfyldelse af GLM 8 kravet om 4 pct. ikke-produktive arealer eller til opfyldelse af bioordningen for biodiversitet og bæredygtighed.

Du skal være opmærksom på, at det i 2024 ikke er tilladt at tage slæt på arealet frem til 20. oktober. Det var kun midlertidigt en mulighed i 2023 på grund af tørken.

Brakarealet skal etableres på allerede eksisterende omdriftsareal. Dvs. at du ikke kan anmelde brak, hvis arealet er permanent græs.

Du skal benytte braklagte arealer med afgrødekode 310 (brak, slåning) som alternativ til pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder. Du kan ikke benytte braklagte arealer, der ikke opfylder de oplyste krav i dette afsnit om eksempelvis etableringstidspunkt og vegetation som alternativ til pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder.

Et brakareal anses for at være etableret med græs, uanset at der forekommer spredte naturligt etablerede planter på arealet. Der må dog højst være 100 træer eller buske pr. ha på arealet.

Tilsagnsarealer: Hvis der på arealet er givet tilsagn om tilskud til f.eks. økologi, kan arealet ikke anvendes som alternativ til efterafgrøder. Hvis tilsagnet udløber før den 1. september 2024, kan arealet dog godt tælle med.

Grundbetaling: Du skal være opmærksom på, at der kan gælde andre regler under grundbetalingsordningen. Hvis du også modtager grundbetaling for de braklagte arealer, du bruger som alternativ til efterafgrøder, skal du overholde bestemmelserne i begge regelsæt. Det betyder f.eks. at du ud over kravene angivet ovenfor også skal være opmærksom på reglerne om aktivitetskrav og brug af plantebeskyttelsesmidler. Du skal også være opmærksom på, at der under grundbetalingen først kan tages slæt på braklagte arealer fra 25. oktober. Du kan ikke bruge arealer med brak under GLM 8 eller bioordning for biodiversitet og bæredygtighed som alternativ til efterafgrøder.

[Du kan læse mere om braklagte arealer under grundbetalingsordningen i Vejledning om grundbetaling og tilskudsberettigede arealer.](#)

Du skal være opmærksom på, at der under grundbetalingsordningen gælder en forbudsperiode mod slåning af braklagte arealer fra 1. maj til og med 31. juli. Vær opmærksom på, at hvis du etablerer småbiotoper på dine arealer, skal småbiotopen fratrækkes det samlede brakareal ved indberetning. Uanset forbuddet mod tilførsel af plantebeskyttelsesmidler på braklagte arealer må du dog gerne anvende plantebeskyttelsesmidler til selektiv bekæmpelse af hejrearer, giftige plantearter eller aggressive ukrudtsarter som f.eks. flyvehavre, kæmpebjørneklo, brændenælder og tidsler.

Har du søgt en tilskudsordning for permanent ekstensivering eller vådgøring f.eks. ordningen permanent ekstensivering, klima-lavbundsprojekter eller vand- og klimaprojekter, skal du være opmærksom på, at du ikke må nedpløje, nedvisne eller på anden måde destruere brakarealet efter den normale frist 20. oktober og frem til, at

arealerne ekstensiveres permanent med tinglyst deklaration. Du må dog fortsat gerne foretage en selektiv bekæmpelse, som nævnt i foregående afsnit. I perioden efter 20. oktober og frem til arealerne ekstensiveres permanent, må du gerne tage slæt af arealet, så længe plantedækket ikke tager skade.

Omregningsfaktoren for braklagte arealer som alternativ til efterafgrøder er 0,5:1, som det fremgår af oversigt 14.

Oversigt 14: Omregningsfaktor for braklagte arealer som alternativ til etablering af pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder

Omregningsfaktor	0,5 ha braklagt areal erstatter 1 ha efterafgrøder
------------------	--

For at kunne anvende et braklagt areal som alternativ til efterafgrøder skal du have indberettet arealet i GKEA 2024 senest den 10. september 2024.

3.3.1 Undtagelse fra kravet om forårssået afgrøde ved permanent udtagning

Som noget nyt fra 2024/2025 vil braklagte arealer, der indgår i statslige eller EU-finansierede tilskudsordninger og projekter om permanent udtagning være undtaget for kravet om en forårssået afgrøde. Det betyder, at brakarealet skal forblive som brak frem til udtagningen.

3.4 Braklagte arealer langs vandløb og søer

Du kan vælge at erstatte etablering af pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder helt eller delvist ved at udlægge braklagte arealer langs åbne vandløb og søer over 100 m².

Der er følgende krav til braklagte arealer langs vandløb og søer, der skal benyttes som alternativ til pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder:

- Arealet skal være etableret med græs, der er sået senest den 1. januar 2024.
- Græsset må ikke nedpløjes, nedvisnes eller på anden måde destrueres før den 20. oktober 2024. Vær opmærksom på at de obligatoriske 3-meters bræmmer ikke må fjernes.
- Arealet skal efterfølges af en forårssået afgrøde eller bibeholdes som brak i 2025.
- Der må ikke gødskes, afgræsses eller tilføres plantebeskyttelsesmidler på arealet, og der må ikke tages slæt på arealet i planperioden frem til 20. oktober 2024.
- Brakarealet skal være beliggende imellem vandløbet/søen og et areal i omdrift.
- Brakarealet skal have en bredde på mellem 9 og 20 meter regnet fra vandløbets eller søens øverste kant (kronekanten).
- Brakarealet skal udgøre et sammenhængende areal på mindst 0,01 ha.
- Brakarealet kan ikke bruges til opfyldelse af GLM 8-kravet om 4% ikke-produktive arealer eller til opfyldelse af bioordningen for biodiversitet og bæredygtighed.
- Brakarealet kan ikke overlape med 3-metersbræmmerne under GLM 4-kravet og omvendt. Det betyder, at alternativet ikke kan indberettes inden for GLM 4-bræmmen, og at GLM 4-bræmmen ikke kan indgå i alternativet. Alternativet kan dog godt indberettes i direkte forbindelse (udenpå) med GLM 4-bræmmen dvs. fra mindst 3 meter fra vandløbets øverste kant (kronekant) og ind i marken, jf. eksempel 5.

Du skal benytte braklagte arealer langs vandløb og søer med afgrødekode 345 brak langs vandløb og søer, slåning (alternativ til efterafgrøder), som alternativ til pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder.

Arealet anses for at være etableret med græs, uanset at der forekommer spredte naturligt etablerede planter på arealet. Der må dog højst være 100 træer eller buske pr. ha. på arealet.

Arealets bredde måles fra vandløbets eller søens øverste kant, også kaldet "kronekanten". Hvor der ikke er en identificerbar øverste kant, beregnes arealets bredde fra overgangen mellem bevoksning af vand- og sumplanter og egentlige landplanter.

Grundbetaling: Hvis du modtager grundbetaling for brakarealet, skal bestemmelserne i begge regelsæt overholdes.

[Du kan læse mere om braklagte arealer under grundbetalingsordningen i Vejledning om grundbetaling og tilskudsberettigede arealer her.](#)

Hvis du etablerer småbiotoper på arealet, skal du være opmærksom på, at småbiotoper skal registreres i et særskilt kortlag og fratrækkes det samlede areal med brak langs vandløb og søer, der skal benyttes som alternativ til pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder.

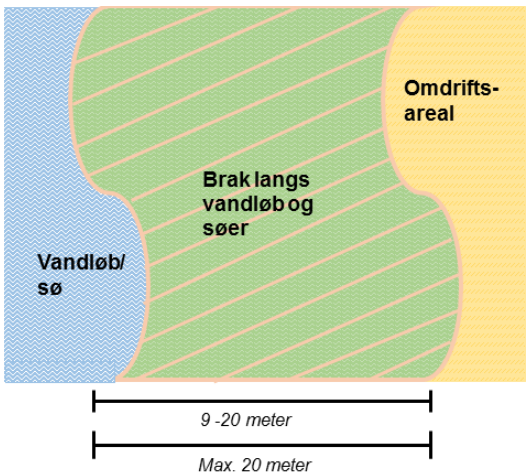
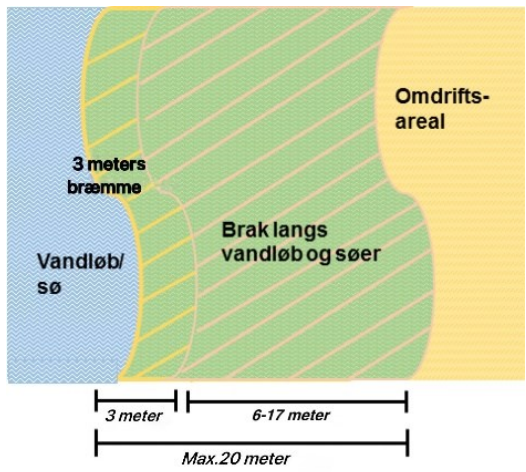
Uanset det generelle forbud mod tilførsel af plantebeskyttelsesmidler på braklagte arealer må du dog gerne anvende plantebeskyttelsesmidler til selektiv bekæmpelse, hvis der alene er tale om enten flyvehavre eller kæmpebjørneklo. Alle andre uønskede plantearter kan du i stedet bekæmpe ved en selektiv afslåning inden frøsætning. Du skal være opmærksom på, at der kan gælde andre regler under grundbetalingsordningen, GLM 8 eller bioordningen for Biodiversitet & Bæredygtighed.

Har du søgt en tilskudsordning for permanent ekstensivering eller vådgøring f.eks. ordningen permanent ekstensivering, klima-lavbundsprojekter eller vand- og klimaprojekter, skal du være opmærksom på, at du ikke må nedpløje, nedvisne eller på anden måde destruere brakarealet efter den normale frist 20. oktober og frem til, at arealerne ekstensiveres permanent med tinglyst deklaration. Du må dog fortsat gerne foretage en selektiv bekæmpelse, som nævnt i foregående afsnit. I perioden efter 20. oktober og frem til arealerne ekstensiveres permanent må du gerne tage slæt af arealet, så længe plantedækket ikke tager skade.

Tilsagnsarealer: Hvis der på arealet er givet tilsagn om tilskud til f.eks. økologi, kan arealet ikke anvendes som alternativ til efterafgrøder. Hvis tilsagnet udløber før den 1. september 2024, kan arealet dog godt tælle med.

Bemærk, at arealer, der er omfattet af GLM 4-krav om 3-metersbræmmer ikke kan indgå i det areal, der skal benyttes som alternativ til efterafgrøder. Det er dog muligt at benytte braklagte arealer langs vandløb og søer, der er etableret uden på en 3-meterbræmme, jf. eksempel 5.

[Du kan læse mere om GLM 4-krav om 3-metersbræmmer langs vandløb og søer i Vejledning om Konditionalitet – Miljøområdet her.](#)

Eksempel 5: Udlægning af brak langs vandløb og søer i 2024 med og uden 3-metersbræmme	
	
Vandløb/sø <u>uden</u> 3-metersbræmme	Vandløb/sø <u>med</u> 3-metersbræmme
Her kan der etableres brak langs vandløb og søer med en bredde på 9-20 meter fra vandløbets/søens øverste kant.	Her kan der etableres brak langs vandløb og søer med en bredde på 6-17 meter uden på 3-metersbræmmen.

Omregningsfaktoren for braklagte arealer langs vandløb og søer som alternativ til efterafgrøder er 1:4, som det fremgår af oversigt 15.

Oversigt 15: Omregningsfaktor for braklagte arealer langs vandløb og søer som alternativ til etablering af pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder

Omregningsfaktor	1 ha braklagt areal langs vandløb og søer erstatter 4 ha efterafgrøder
------------------	--

Eksempel 6: Braklagte arealer langs vandløb og søer som alternativ til efterafgrøder

En landbruger har udlagt et areal med brak langs et vandløb på sin bedrift og ønsker at anvende arealet som alternativ til efterafgrøder. Landbrugeren har et efterafgrødegrundareal på 150 ha og har udbragt mindre end 80 kg N/ha på sit harmoniareal. Derfor skal landbrugeren etablere pligtige efterafgrøder på 10,7 pct. af efterafgrødegrundarealet svarende til 16,1 ha. Landbrugeren har ikke krav om husdyrefterafgrøder. Det braklagte areal langs vandløbet ligger langs en GLM 4 3-meterbræmme. Fratrullet arealet fra 3-metersbræmmen udgør det braklagte areal langs vandløbet 1,3 ha. Landbruger kan derfor udlægge $1,3 \text{ ha} \times 4 = 5,2 \text{ ha}$ færre efterafgrøder.

For at kunne anvende et braklagt areal langs et vandløb eller en sø som alternativ til efterafgrøder skal du have indberettet arealet i GKEA 2024 senest den 10. september 2024.

3.4.1 Undtagelse fra kravet om forårssået afgrøde ved permanent udtagning

Som noget ny fra 2024/2025 vil braklagte arealer langs vandløb og søer, der indgår i statslige eller EU-finansierede tilskudsordninger og projekter om permanent udtagning være undtaget for kravet om en forårssået afgrøde. Det betyder, at brakarealet skal forblive som brak frem til udtagningen.

3.5 Tidlig såning af vinterhvede, vinterbyg, vinterrug og triticale

Tidlig såning af vinterhvede, vinterbyg, vinterrug og triticale kan anvendes som alternativ til pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder. Disse arter skal dyrkes efter almindelig dyrkningspraksis for korn i renbestand. Det er vigtigt at følge den anbefalede udsædsmængde for de pågældende arter i renbestand for at opnå en tilfredsstillende kvælstofreducerende effekt. Det betyder også, at du ikke kan anmelde korn sået som dæksæd til græs som alternativet tidlig såning af vintersæd.

For at tælle med som alternativ til efterafgrøder skal vintersæden være sået senest 7. september 2024.

Arealer med tidligt sået vintersæd, der skal anvendes til opfyldelse af krav om pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder, skal udgøre et sammenhængende areal på mindst 0,01 ha.

Omregningsfaktoren for etablering af tidligt sået vinterhvede, vinterbyg, vinterrug og triticale som alternativ til efterafgrøder er 1,9:1, som det fremgår af oversigt 16.

Oversigt 16: Omregningsfaktor for tidlig såning af vintersæd som alternativ til etablering af pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder

Omregningsfaktor	1,9 ha tidligt sået vinterhvede, vinterbyg, vinterrug og triticale erstatter 1 ha efterafgrøder
------------------	---

Eksempel 7: Tidlig såning af vinterhvede som alternativ til efterafgrøder

En landbruger ønsker at anvende tidligt sået vinterhvede som alternativ til pligtige efterafgrøder eller husdyrefterafgrøder. Landbrugeren ønsker at erstatte 2,5 ha efterafgrøder med tidligt sået vinterhvede. Dette kræver, at landbrugeren skal etablere: $2,5 \text{ ha} \times 1,9 = 4,75 \text{ ha}$ tidligt sået vinterhvede som alternativ til de 2,5 ha efterafgrøder.

En anden landbruger ønsker at så 6 ha vinterrug den 5. september. Marken kan derfor erstatte: $6 \text{ ha} / 1,9 = 3,16 \text{ ha}$ efterafgrøder.

For at kunne anvende tidligt såede vinterafgrøder som alternativ til efterafgrøder, skal du have indberettet arealet i GKEA 2024 senest den 10. september 2024.

Du skal være opmærksom på, at der ikke tildeles ekstra N-kvotet til et vintersædsareal, hvis din vintersæd i forbindelse med tidlig såning ikke overvintrer tilfredsstillende, og derfor skal sås om. Det vil alene være N-normen til den sidst såede afgrøde, der kan anvendes.

3.6 Efterafgrødeblandinger med kvælstoffikserende arter

Du kan bruge visse kvælstoffikserende arter til at opfylde kravet om pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder, hvis de indgår i blanding med ikke-fikserende godkendte efterafgrøder. Disse blandinger vil i det følgende afsnit omtales som 'kvælstoffikserende blandinger'.

Der gælder følgende betingelser for, at kvælstoffikserende blandinger kan bruges til at opfylde dit krav:

- Der må kun bruges udvalgte vinterfaste kvælstoffikserende arter (se oversigt 18).
- Der skal anvendes en færdigblandet efterafgrødeblanding med et dokumenterbart indhold fra en foderstofforretning, frøfirma eller lignende virksomhed.
- Blandingen må højst indeholde 25 pct. kvælstoffikserende arter (beregnet ud fra frøantal), mens den resterende del af blandingen skal udgøres af godkendte arter af efterafgrøder.
-
- Kvælstoffikserende blandinger, der indeholder følgende ikke-fikserende efterafgrøder: græs og cikorie skal senest etableres den 1. august 2024. Ved disse blandinger er der ikke mulighed for at udskyde etableringstidspunktet.
- Kvælstoffikserende blandinger, der indeholder følgende ikke-fikserende efterafgrøder: korsblomstrede afgrøder, korn, honningurt, klinte, hjulkrone eller morgenfrue skal senest etableres den 20. august 2024. Der er dog mulighed for at udskyde etableringstidspunktet frem til og med 7. september 2024, idet der samtidig korrigeres i kvælstofkvoten for planperioden.
- Arealet må tidligst nedpløjes, nedvisnes eller på anden vis destrueres 1. februar 2025.
- Arealet skal efterfølgende benyttes til en forårssået afgrøde i 2025.
- Der skal kunne fremvises en faktura for den købte færdigblanding ved en kontrol.

Du kan læse mere om betingelserne og de tilhørende dokumentationskrav længere nede i afsnittet.

Arealer med kvælstoffikserende blandinger, der skal anvendes til opfyldelse af krav om pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder, skal udgøre et sammenhængende areal på mindst 0,01 ha.

Husk at du kan få en sanktion, hvis du ikke opfylder kravet om at etablere en forårssået afgrøde på arealet i 2025, hvor den kvælstoffikserende blanding blev udlagt i 2024.

Etableringen af kvælstoffikserende blandinger skal ske efter normale driftsmæssige principper med henblik på en effektiv kvælstofoptagelse inden etablering af en forårssået afgrøde. Dvs. at du som landbruger skal dyrke en vellykket kvælstoffikserende blanding med en tilstrækkelig dækningsgrad til at sikre en effektiv kvælstofoptagelse. Du kan læse mere om kravene til efterafgrødeblandings dækningsgrad i afsnit 2.2.4.

[Du kan læse mere om dette i instruksen for kontrol af arealordninger og efterafgrøder her.](#)

Hvis du sår en kvælstoffikserende blanding (dog ikke blandinger indeholdende græs eller cikorie) i perioden fra den 21. august til den 7. september, skal du være opmærksom på, at så-dato skal indberettes i GKEA 2024 senest 10. september 2024. Dog vil det ved dette alternativ ikke være muligt at få kvotereduktion på dagsbasis, eller gøre brug af opsparede efterafgrøder i stedet for at få en kvotereduktion. Du kan læse mere om indberetningen af sent såede blandinger med kvælstoffikserende arter i afsnit 5.2.1.

Omregningsfaktoren for kvælstoffikserende blandinger som alternativ til efterafgrøder er 1:1, som fremgår af oversigt 17.

Oversigt 17: Omregningsfaktor for kvælstoffikserende blandinger som alternativ til etablering af pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder	
Omregningsfaktor	1 ha kvælstoffikserende blandinger erstatter 1 ha efterafgrøder

Når du vælger at etablere kvælstoffikserende blandinger, bliver der trukket en eftervirkning på 50 kg N pr. ha dyrket i efteråret 2024 fra din samlede kvælstofkvote for planperioden 2024/2025 i din gødningsplan (gødningskvoteberegning i Gødningskvote- og efterafgrødeskemaet 2025). Eftervirkningen af kvælstoffikserende blandinger, som bliver indberettet i GKEA 2024, skal altid medtages i beregningen af din kvælstofkvote, uanset om du efterfølgende sælger/bortforpagter de marker, som de kvælstoffikserende blandinger etableres på. Du kan læse mere om indberetning i afsnit 5.2.

3.6.1 Undtagelse fra kravet om forårssået afgrøde ved permanent udtagning

Som noget nyt fra 2024/2025 vil arealer med kvælstoffikserende blandinger, der indgår i statslige eller EU-finansierede tilskudsordninger og projekter om permanent udtagning være undtaget for kravet om en forårssået afgrøde.

3.6.2 Dokumentation for blandingskravet og kontrol af alternativet

Kontrollen af kvælstoffikserende blandinger omfatter dels en fysisk kontrol af dækningsgraden og af tilladte arter på marken og en bilagskontrol af frøblandingen, herunder tilladte arter og blandingskravet.

Ved en kontrol vil der blive taget udgangspunkt i samme krav til plantedække, som er tilfældet for efterafgrøder (se afsnit 2.2.4). Du skal dokumentere, at den udsåede frøblending indeholder højst 25 % tilladte kvælstoffikserende arter. Kan du ikke dokumentere dette, vil arealet ikke blive godkendt.

[Du kan læse mere om dette i instruksen for kontrol af arealordninger og efterafgrøder her.](#)

For at du kan bruge kvælstoffikserende blandinger som alternativ til pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder, skal du kunne dokumentere, at du har anvendt færdigblandede efterafgrødeblandinger, der lever op til kravene for alternativet. Du skal derfor kunne fremvise en faktura for den købte færdigblending ved en kontrol. Dokumentationen skal indeholde følgende:

1. En faktura på den færdigblandede efterafgrødeblanding stilet til din virksomhed med angivelse af din virksomheds navn, CVR-nummer og adresse og den sælgende virksomheds navn, CVR-nummer og adresse.
2. En liste over de anvendte kvælstoffikserende arter og ikke-fikserende efterafgrødearter i færdigblandingen. Blandingen må ikke indeholde andre arter end dem, der er godkendt til brug for alternativet.
3. Blandingsforholdet mellem de kvælstoffikserende og de ikke-fikserende arter i færdigblandingen. Du skal være opmærksom på, at blandingsforholdet skal være angivet som en procentandel på grundlag af frøantallet af hver art i blandingen og ikke på grundlag af arternes frøvægt.
4. Anbefalet udsædsmængde for den færdigblandede efterafgrødeblanding.

Det er vigtigt, at du er opmærksom på at overholde kravene til dokumentation, da dine arealer med kvælstoffikserende blandinger kan blive underkendt, hvis du ikke kan fremvise den påkrævede dokumentation i forbindelse med en kontrol af efterafgrøder på din virksomhed. Dokumentationen skal kunne fremvises ved kontrol eller kan efter aftale med kontrolløren eftersendes til Landbrugsstyrelsen. Dokumentationen skal opbevares på din virksomhed i 5 år fra udløbet af planperioden.

Hvis du bruger en maskinstation til at etablere dine kvælstoffikserende blandinger, kan informationerne i punkt 1 ovenfor fremgå af faktura fra maskinstationen, men oplysningerne i punkt 2-4 skal fremgå af dokumentation fra en foderstofforretning, frøfirma eller lignende virksomhed og kan være i form af en indlægsseddel.

Efterafgrødeblandingen må udelukkende indeholde specifikke vinterfaste kvælstoffikserende arter i blanding med godkendte arter af efterafgrøder. Hvis du anvender ikke-tilladte arter, vil arealet blive underkendt. De tilladte kvælstoffikserende arter fremgår af oversigt 18.

Oversigt 18: Kvælstoffikserende arter der kan anvendes i blandinger med ikke-fikserende efterafgrøder	
Dansk navn	Latinsk navn
Alsikkekløver	<i>Trifolium hybridum</i>
Blodkløver	<i>Trifolium incarnatum</i>
Esparssette	<i>Onobrychis viciifolia</i>
Gul rundbælg	<i>Anthyllis vulneraria</i>

Gul stenkløver	<i>Melilotus officinalis</i>
Hvidkløver	<i>Trifolium repens</i>
Hvid stenkløver	<i>Melilotus alba</i>
Kællingetand	<i>Lotus corniculatus</i>
Lucerne	<i>Medicago sativa</i>
Rødkløver	<i>Trifolium pratense</i>
Vintervikke	<i>Vicia villosa</i>

Efterafgrødeblandingen skal stå på marken hen over vinteren, så den mængde af organisk bundet kvælstof, som efterafgrødeblandingen efterlader i jorden, først mineraliseres om foråret, når det effektivt kan optages af en efterfølgende afgrøde. Du må derfor tidligst destruere efterafgrødeblandingen den 1. februar 2025.

3.6.3 Etablering af kvælstoffikserende blandinger, når cikorie eller græs indgår

Kvælstoffikserende blandinger med cikorie eller græs som ikke-fikserende blandingspart skal være sået senest 1. august 2023. Du kan ikke udskyde etableringstidspunktet på disse blandinger.

3.6.4 Etablering af kvælstoffikserende blandinger senere end 20. august

Du har mulighed for at udskyde etableringstidspunktet for visse kvælstoffikserende blandinger, idet der samtidig korrigeres i kvælstofkvoten for planperioden. Kvælstoffikserende blandinger kan kun sås senere, hvis de ikke-fikserende arter består af korsblomstrede afgrøder, korn, honningurt, klinte, hjulkrone eller morgenfrue. Som udgangspunkt skal kvælstoffikserende blandinger, der indeholder korsblomstrede afgrøder, korn, honningurt, klinte, hjulkrone eller morgenfrue være sået senest den 20. august, men ligesom for efterafgrøder er der mulighed for at udskyde etablering frem til den 7. september, så længe græs eller cikorie ikke indgår som ikke-fikserende blandingspart. Det senere så-tidspunkt mellem 21. august og 7. september skal indberettes i GKEA 2024 senest 10. september 2024.

Ved at udskyde etableringen vil du automatisk få reduceret kvælstofkvoten for planperioden for at kompensere for den nedsatte kvælstofeffekt af efterafgrødeblandingen (oversigt 19). Størrelsen på kvotereduktionen afhænger af, hvor mange dage såningen udskydes med, hvor mange ha efterafgrødeblanding der sås senere end 20. august samt hvor meget organisk gødning, du udbringer. Regler for indberetning og størrelsen på kvotereduktionen følger reglerne for sent såede efterafgrøder. Du skal dog være opmærksom på, at du ved kvælstoffikserende blandinger ikke kan bruge opsparede efterafgrøder i stedet for kvotereduktion eller få kvotereduktion på dagsbasis. Du kan læse mere om indberetning af sent såede efterafgrøder i kapitel 5.

Oversigt 19: Reduktion af kvælstofkvoten i kg N pr. hektar kvælstoffikserende efterafgrøde etableret i perioden 21. august til 7. september 2024.		
Så-tidspunkt	Under 80 kg N/ha udbragt organisk gødning i planperioden 2022/2023	Over 80 kg N/ha udbragt organisk gødning i planperioden 2022/2023
21. – 24. august	5,7	11,8
25. – 28. august	10,6	22,2
29. august – 7. september	19,9	41,5

Sent såede kvælstoffikserende blandinger følger derudover samme regler i forhold til destruktions-tidspunkt og eftervirkning, som er gældende for kvælstoffikserende blandinger sået senest 20. august, se afsnit 3.6. Der vil ved en eventuel kontrol blive taget hensyn til, om blandingerne er sået før eller efter 20. august, idet der ikke forventes samme udviklingstrin af en sent sået kvælstoffikserende blanding. Du kan læse mere om kravene til dækningsgraden i afsnit 2.2.4.

3.7 Præcisionslandbrug

Præcisionslandbrug kan anvendes som alternativ til pligtige efterafgrøder eller husdyrefterafgrøder, hvis du opfylder visse tiltag. Præcisionslandbrug skal være udført på dine marker i planperioden 2023/2024 for, at du kan

lade det indgå i din opfyldelse af kravet i planperioden 2024/2025. Det er en forudsætning, at du som hovedafgrøde har dyrket korn eller raps i renbestand og efter normale driftsmæssige principper, og at du har anvendt udstyr med sektionskontrol, kantspredning og positionsbestemt variabel tildeling af kunstgødning.

Du må gerne udføre præcisionslandbrug på arealer, hvor du senere på sæsonen påtænker at etablere målrettede efterafgrøder, pligtige efterafgrøder eller husdyrefterafgrøder, som også skal indgå i opfyldelsen af dine efterafgrødekrav.

For at du kan bruge præcisionslandbrug som alternativ til efterafgrøder, skal du have udført følgende tiltag:

Tiltag 1: Fastsættelse af kvælstofbehovet for hver mark.

Tiltag 2: Udførelse af positionsbestemt gradueret gødningstildeling med udstyr, der har auto- og sektionsstyring samt kantspredningsudstyr.

Tiltag 3: Bestemmelse af indholdet af kvælstof i husdyrgødning og anden organisk gødning.

De tre tiltag og kravene til dokumentation for udførsel af tiltagene beskrives nærmere længere nede i afsnittet.

Omregningsfaktoren for præcisionslandbrug som alternativ til efterafgrøder er 11:1, som fremgår af oversigt 20.

Oversigt 20: Omregningsfaktor for præcisionslandbrug som alternativ til etablering af pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder

Omregningsfaktor	11 ha præcisionslandbrug erstatter 1 ha efterafgrøder
------------------	---

For at kunne anvende præcisionslandbrug som alternativ til efterafgrøder skal du have indberettet arealet i GKEA 2024 senest 10. september 2024. Du skal være opmærksom på, at du gerne må anvende et areal dyrket med præcisionslandbrug i planperioden 2023/2024 til etablering af efterafgrøder, mellemafgrøder, efterafgrødeblandinger med kvælstoffikserende arter eller tidlig såning af vintersæd. Det samme areal kan altså godt anvendes to gange til opfyldelse af krav om pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder i planperioden 2024/2025.

Eksempel 8: Præcisionslandbrug som alternativ til efterafgrøder

En landbruger har udført præcisionslandbrug på sine marker i planperioden 2023/2024 og ønsker at anvende præcisionslandbrug som alternativ til pligtige efterafgrøder. Det er kun markerne med korn eller raps i renbestand, der kan anvendes i alternativet – disse udgør et samlet areal på 55 ha. Det svarer til $55 \text{ ha} / 11 = 5 \text{ ha}$ efterafgrøder. Landbrugeren ønsker samtidig at etablere 10 ha efterafgrøder på de samme marker, hvor der er anvendt præcisionslandbrug. Det er tilladt, og landbruger kommer derfor samlet set op på $5 \text{ ha} + 10 \text{ ha} = 15 \text{ ha}$ efterafgrøder, der kan bruges til opfyldelse af krav om pligtige efterafgrøder eller husdyrefterafgrøder.

Beskrivelse af de tre tiltag i præcisionslandbrug

Hvis du ønsker at bruge præcisionslandbrug som alternativ til efterafgrøder, skal du udføre nedenstående tre tiltag. Hvis du ikke udbringer husdyrgødning og/eller afgasset biomasse, skal du dog ikke udføre tiltag 3.

Du skal kunne fremvise dokumentation for, at tiltagene er udført korrekt. Dokumentationen skal ikke indsendes i forbindelse med indberetningen i GKEA 2024, men skal udelukkende sendes ind til Landbrugsstyrelsen i forbindelse med en eventuel kontrol. Du skal opbevare dokumentationen på din bedrift i 5 år. Bliver du udtaget til kontrol af præcisionslandbrug, vil du modtage et særskilt brev herom med nærmere instruktioner.

Tiltag 1: Fastsættelse af kvælstofbehovet for hver mark

Du skal fastsætte afgrødernes kvælstofbehov ud fra dyrkningshistorie, forfrugt, tilførsel af husdyrgødning i årene før og efterafgrøder året før samt det forventede udbytte for marken. Du kan bruge MarkOnline, Næsgaard Mark eller et andet markstyringsprogram til formålet, såfremt det indeholder en faglig kvælstofmodel. Hvis du ikke har adgang til et markstyringsprogram, skal du benytte "Skema til fastsættelse af kvælstofbehov", som findes på Landbrugsstyrelsens hjemmeside.

[Find skemaet til fastsættelse af kvælstofbehov her.](#)

Beregningen af kvælstofbehovet skal endvidere opfylde følgende kriterier:

- Alle informationer skal være indberettet på markniveau

- Udgangspunktet er den norm, der fremgår af gødskningsbekendtgørelsen for den respektive jordtype
- Forfrugtsværdien indregnes som angivet i vejledning om gødsknings- og harmoniregler
- Gødningsplanen for den forudgående planperiode er i overensstemmelse med de reelle gødningstilførsler til marken
- Det forventede udbytte er fastsat ud fra en individuel vurdering for marken. Det kan eksempelvis bygge på udbytteregistreringer fra de seneste planperioder
- Udbyttekorrektionen fastsættes med den faktor for afgrøden, der fremgår af vejledning om gødsknings- og harmoniregler og med den udbytteforskel, der er mellem det forventede udbytte og normudbyttet for den respektive jordtype

Hvis du anvender husdyrgødning, skal du i beregningen af kvælstofbehovet for hver mark desuden tage højde for markeffekten af husdyrgødningen. Dette beskrives nærmere under tiltag 3.

Dokumentation af tiltag 1

Til at dokumentere tiltag 1, kan du vælge at bruge "Skema til fastsættelse af kvælstofbehov", som downloades fra Landbrugsstyrelsens hjemmeside og udfyldes manuelt. Alle marker indberettet med præcisionslandbrug skal fremgå af skemaet. Du kan også vælge at bruge udskrifter fra et markstyringssystem til at dokumentere tiltag 1. Du skal dog være opmærksom på, at udskriften skal indeholde oplysninger svarende til "Skema til fastsættelse af kvælstofbehov".

[Find skemaet til fastsættelse af kvælstofbehov her.](#)

Tiltag 2: Udførelse af positionsbestemt gradueret gødningstildeling med sektionskontrol og kantspredningsudstyr

Til spredning af kunstgødning skal der anvendes udstyr, der har auto- og sektionsstyring, som kan udsprede gødning positionsbestemt og kan registrere/logge den faktiske tildeling. Formålet er at mindske overlap af gødning mellem spor, ved foragre og i kiler og at give mulighed for, at tildelingen af gødning kan gradueres efter, hvor i marken der er mest behov for den. Dertil skal anvendes kantspredningsudstyr, så der ikke spredes gødning udover skel. Dette kan ske ved anvendelse af fast kunstgødning spredt med centrifugalspredere eller bomspredere med sektionskontrol. Det kan også ske ved udbringning af flydende gødning med marksprøjter, der har sektionskontrol. Det er et krav, at sektionskontrollen også kan regulere udspredding af gødning i kiler mv. for at undgå overlap.

Ved positionsbestemt tildeling af kvælstof gradueres tildelingen indenfor marken efter variationen i kvælstofbehovet. Det er tilstrækkeligt at graduere gødningen ved én tildeling, hvis dette giver mest mening i forhold til afgrøden på den enkelte mark. Der stilles altså ikke krav om graduering ved hver enkelt tildeling af kvælstof. Du skal dog være opmærksom på, at såfremt arealet bliver dyrket med en efterårssået afgrøde, bliver det fra 1. august 2024 præciseret, at positionsbestemt gradueret gødningstildeling skal ske ved minimum én gødningstildeling i foråret. Dette bliver altså gældende ved anvendelse af alternativet præcisionslandbrug i planperioden 2025/2026. Gradueringen af kvælstof skal ske ud fra variationer i biomasse og/eller variationer i jordtype indenfor marken, eller ud fra praktisk erfaring. Graduering ud fra biomasse kan f.eks. ske ud fra satellitbilleder, Yara-N-Sensor, GreenSeeker eller lignende. Graduering ud fra forskelle i jordbundstype kan f.eks. ske ud fra EM38 metoden, positionsbestemte jordbundsanalyser eller andre systemer, der kan forklare jordbundsvariationen indenfor marken. Kendskab til markernes individuelle variation i udbyttepotentiale kan også indgå i positionsbestemt tildeling af kunstgødning.

Ved positionsbestemt tildeling af gødning skal der genereres en logfil for hver mark, som dokumenterer den graduerede kvælstoftildeling. Udstyret til at graduere gødningen positionsbestemt skal kunne levere logfilen som en GIS-fil i SHAPE-format, der indeholder attributter/data for tildelingsmængde. Når du graduerer kvælstoftilførslen på dine marker, skal du være opmærksom på, at virksomhedens samlede kvælstofkvote ikke må overskrides.

Dokumentation af tiltag 2

Du dokumenterer tiltag 2 ved at indsende logfiler/"as applied-files" for den graduerede positionsbestemte tildeling af kvælstof indenfor hver mark. Logfilerne skal leveres som SHAPE-filer og skal indeholde attributter/data for tildelt mængde gødning. Logfilerne må ikke være billedfiler eller kort. Hvis der af faglige grunde ikke er gradueret (eksempelvis ved ingen variation i marken), skal du udover at indsende logfiler også indsende målinger/beregninger f.eks. i form af biomassekort, som ligger til grund for, at der ikke er udført en omfordeling af kvælstof på marken. Det er dit eget ansvar at gemme logfilerne for alle marker, hvor du udfører præcisionslandbrug, så du kan fremsende dem ved en eventuel kontrol.

Oversigt 21: Hvad er en SHAPE-fil?

En komplet SHAPE-fil består af flere forskellige filtyper. Du skal derfor sikre dig, at dine genererede logfiler indeholder følgende filer:

- .shp,
- .shx,
- .dbf
- .prj, eller oplysning om anvendt projektion.

Det er disse, du skal kunne indsende i tilfælde af kontrol.

Tiltag 3: Bestemmelse af indholdet af kvælstof i husdyrgødning og anden organisk gødning

Hvis du udbringer flydende husdyrgødning eller anden organisk flydende gødning, skal indholdet af kvælstof i gødningen bestemmes ved laboratorieanalyser af en eller flere prøver udtaget af alle lagertanke før udbringning. Prøverne udtages i en omrørt beholder, og de skal analyseres af et laboratorium, der er autoriseret eller akkrediteret til udførelse af kemiske analyser af gødning af Den Danske Akkrediteringsfond (DANAK) eller tilsvarende akkrediteringsorgan, der er medunderskriver af European co-operation for Accreditation's multilaterale aftale om gensidig anerkendelse.

Det er vigtigt, at du anvender analyseresultatet og tilpasser din gødningstildeling til gødningens målte kvælstofindhold. Du kan også udtage prøven umiddelbart før udbringningen og senere korrigere gødningsplanen, såfremt du udfører senere tildelinger med kunstgødning. Analyseresultaterne skal yderligere anvendes ved beregning af markeeffekten af husdyrgødningen. Hvis du bruger afgasset biomasse, kan du anvende analyser foretaget af biogasanlægget af den leverede biomasse i måneden/månederne inden udbringningen.

Markeeffekten af den husdyrgødning, du anvender, skal indgå i beregningen af kvælstofbehovet for hver mark, jf. tiltag 1. Markeeffekten er den udnyttelse af totalkvælstof i tilført husdyrgødning, der kan forventes af afgrøden ved den anvendte udbringningsteknik og -tidspunkt. Hvis du anvender MarkOnline, bliver markeeffekten beregnet automatisk, når du angiver udbringningsteknik og udbringningstidspunkt. Ved brug af andre værktøjer i gødningsplanlægningen kan markeeffekten af totalkvælstof i husdyrgødning fastsættes med udgangspunkt i SEGES dyrkningsvejledning "[Markeeffekt af kvælstof i husdyrgødning](#)".

Du skal være opmærksom på, at der til gødningsregnskabet skal indberettes mængden af kvælstof i husdyrgødning, der er beregnet i henhold til vejledning om gødsknings- og harmoniregler. Det vil sige, at analyser ikke kan anvendes i gødningsregnskabet.

[Du kan læse mere om dette i vejledningen om gødsknings- og harmoniregler her.](#)

Dokumentation af tiltag 3

Du dokumenterer tiltag 3 ved at indsende udskrifter af laboratorieanalyser for kvælstofindholdet i hver lagertank af husdyrgødning eller anden organisk gødning, der skal udbringes på marker, som benyttes under alternativet. Du skal endvidere i din beregning af kvælstofbehovet (tiltag 1) angive markeeffekten af husdyrgødning samt anden organisk gødning på baggrund af analyser foretaget af den lagertank, der er udbragt fra.

[Du kan tilgå Landbrugsstyrelsens FAQ om præcisionslandbrug, der besvarer en række konkrete spørgsmål, her.](#)

3.8 Reduceret kvælstofkvote

Du kan vælge at erstatte etablering af pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder helt eller delvist ved at reducere kvælstofkvoten for din bedrift i planperioden 2024/2025.

Du kan ikke anvende en større reduktion af kvælstofkvoten end den samlede kvote, du har til rådighed på din bedrift. Du skal i den sammenhæng også huske, at du kan have andre fradrag i kvælstofkvote. Det kan f.eks. være, hvis du anvender nedsat kvælstofkvote som alternativ i målrettet kvælstofregulering, hvis du har indberettet efterafgrøder og får trukket en eftervirkning som følge heraf (jf. afsnit 1.1.1), eller hvis du skal nedsætte din kvælstofkvote som følge af udsat etableringsdato for efterafgrøderne eller kvælstoffikserende efterafgrødeblandinger (jf. afsnit 2.2.2 og 3.6.4).

Ved beregning af hvor stor reduktionen af kvælstofkvoten skal være for at erstatte en ha efterafgrøder, anvendes fastsatte omregningsfaktorer, der afhænger af, hvor meget organisk gødning du anvender (se oversigt 22). Nedsættelse af kvælstofkvoten beregnes som omregningsfaktoren ganget med det antal ha efterafgrøder, du ønsker at erstatte.

Oversigt 22: Omregningsfaktor for reduceret kvælstofkvote som alternativ til etablering af pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder	
Anvendt husdyrgødning og anden organisk gødning i planperioden 2022/2023	Kvotereduktion pr. ha efterafgrøder
Under 80 kg N/ha	110 kg N
80 kg N eller der over pr. ha	175 kg N

Indberetningen af reduceret kvælstofkvote som alternativ til pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder beskrives nærmere i afsnit 5.2. Hvis du vælger ikke at indberette efterafgrøder eller alternativer i GKEA 2024 senest 10. september 2024, antager Landbrugsstyrelsen, at du vælger at opfylde kravet med en nedsættelse af din kvælstofkvote.

4. Opsparing og overdragelse af efterafgrøder og alternativer

4.1 Overførsel af efterafgrøder til senere planperioder

Hvis du i planperioden 2024/2025 har etableret og indberettet flere efterafgrøder, end du skal bruge til at opfylde årets krav om pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder, vil overskuddet automatisk opspares og blive overført til næste års opgørelse.

Du skal være opmærksom på, at du kun kan opspare efterafgrøder i de planperioder, hvor du har et krav om at etablere pligtige efterafgrøder og/eller husdyrefterafgrøder. Hvis du ikke har et krav om at etablere pligtige efterafgrøder eller husdyrefterafgrøder i planperioden 2024/2025, kan du derfor ikke indberette et areal med efterafgrøder med henblik på at få det overført til senere år.

Hvis du i de forudgående planperioder har etableret et større efterafgrødeareal end nødvendigt for at dække dit krav til pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder, og dette er blevet indberettet i GKEA, kan du bruge overskuddet til at dække dit efterafgrødekrav i planperioden 2024/2025. I GKEA 2024 kan du i felt N1 på siden "Opgørelse efterafgrøder" se, om du har opsparede efterafgrøder fra tidligere planperioder. Opsparede efterafgrøder forældes ikke.

Muligheden for at overføre efterafgrøder til senere planperioder gælder både for efterafgrøder og alternativer. Hvis du f.eks. har etableret og indberettet flere mellemafgrøder eller energiafgrøder, end der er behov for til at dække dit efterafgrødekrav, omregnes disse til efterafgrøder og overføres automatisk til senere planperioder. Dette gælder dog ikke for alternativet nedsat kvælstofkvote, da det kun kan anvendes til opfyldelse af kravene i den planperiode, hvor alternativet benyttes, jf. afsnit 5.2.

4.2 Overdragelse af efterafgrøder mellem virksomheder

Indberetning af modtagne efterafgrøder i planperioden 2024/2025

Du kan modtage overskud af efterafgrøder fra indeværende planperiode eller alternativer til efterafgrøder eller opsparede efterafgrøder fra en anden virksomhed, hvis den afgivende virksomhed er afmeldt fra Register for Gødningsregnskab i perioden 31. juli 2022 til og med den 30. juli 2024. Det er et krav, at du også overtager arealer fra den udmeldte virksomhed. Eftervirkning af efterafgrøder overføres ikke.

Bemærk, at der er forskel på reglerne, afhængigt af om den afgivende virksomhed ophører i perioden 31. juli 2022 til 30. juli 2023, eller om virksomheden ophører i perioden 31. juli 2023 til 30. juli 2024. Hvis afgiveren afmeldes fra registret den 31. juli 2024 eller senere, så kan efterafgrøderne først overdrages i planperioden 2025/2026 (læs mere i oversigt 23).

Indberetning af modtagne efterafgrøder i planperioden 2025/2026

Er den afgivende virksomhed afmeldt i perioden 31. juli 2023 til 30. juli 2024, har den modtagende virksomhed også mulighed for, at indberette senest den 10. september 2025 i GKEA 2025, hvis de modtagne efterafgrøder eller alternativer til efterafgrøder eller opsparede efterafgrøder skal bruges til opfyldelse af efterafgrødekravet i planperioden 2025/2026 eller senere planperioder. Overdragelsen skal fremgå af siden "Opgørelse efterafgrøder" 2025/2026 i GKEA 2025 for den modtagende virksomhed.

Du skal som modtagende virksomhed være opmærksom på, at hvis du ikke indberetter overdragelsen senest den 10. september 2025, kan du ikke bruge de modtagne efterafgrøder eller alternativer eller opsparede efterafgrøder til at opfylde dit krav i planperioden 2025/2026 eller i senere planperioder. Det er ikke muligt, at indberette overdragelsen af efterafgrøder senere end den 10. september 2025.

Oversigt 23: Overdragelse af efterafgrøder mellem virksomheder		
Krav for overdragelse for ophørsperiode	31. juli 2022 til 30. juli 2023	31. juli 2023 til 30. juli 2024
Hvornår skal det indberettes i GKEA?	I GKEA 2024 senest 10. september 2024. Der kan ikke indberettes i senere planperioder.	I GKEA 2024 senest 10. september 2024, hvis efterafgrøderne skal anvendes til opfyldelse af efterafgrødekravet i planperioden 2024/2025. I GKEA 2025 senest 10. september 2025, hvis efterafgrøderne skal anvendes til opfyldelse af efterafgrødekravet i planperioden 2025/2026.
Hvornår skal modtager have et efterafgrødekrav?	Modtager skal have haft et efterafgrødekrav i planperioden 2023/2024.	Modtager skal have et efterafgrødekrav i planperioden 2024/2025.
Skal den modtagne virksomhed modtage arealer?	Modtager skal også modtage den udmeldte virksomheds arealer helt eller delvist.	Modtager skal også modtage den udmeldte virksomheds arealer helt eller delvist.
Hvad er kravene til dokumentation?	Den afgivende og modtagende virksomhed skal indgå en skriftlig aftale om overdragelsen. Dokumentationen skal opbevares på den modtagende virksomhed i 5 år fra udløbet af planperioden 2023/2024.	Den afgivende og modtagende virksomhed skal indgå en skriftlig aftale om overdragelsen. Dokumentationen skal opbevares på den modtagende virksomhed i 5 år fra udløbet af planperioden 2024/2025.

Indberetning kan først ske efter den afgivende virksomheds afmelding fra Register for Gødningsregnskab
Efterafgrøder overdrages ikke automatisk til ny bruger, hvis virksomheden ophører. En virksomhed anses for afmeldt af Register for Gødningsregnskab fra den dato, virksomheden har angivet i sit afsluttende gødningsregnskab i felt 917 eller den dato, der er meddelt i en gyldig overdragelseserklæring. Landbrugsstyrelsen skal afmelde virksomheden af registret, *før* du kan indberette modtagelsen af efterafgrøder fra en ophørt virksomhed. Landbrugsstyrelsen afmelder automatisk en virksomhed ved ophør af CVR-nummer eller ved konkursdekret. Ved ophør i CVR-registret anses virksomheden for afmeldt af registret fra den dato virksomheden ophører i CVR-registret. Ved konkursdekret anses virksomheden for afmeldt af registret fra dekretdato.

[Læs nærmere om afmelding i kapitel 1 i vejledning om gødsknings- og harmoniregler her.](#)

Du skal være opmærksom på, at der kan være en forsinkelse fra, at man skriver ophørsdatoen, til at man er registreret udmeldt af Register for Gødningsregnskab. Hvis du gerne vil have ophøret sagsbehandlet hurtigere, kan du gøre følgende:

- Virksomheden, der ophører, skal indberette ophørsdatoen i det afsluttende gødningsregnskab (i felt 917) eller angive ophørsdatoen i en gyldig overdragelseserklæring.
[Du kan finde overdragelseserklæring som hører til planperioden på Landbrugsstyrelsens hjemmeside her.](#)
- Send en e-mail til Jordbrugskontrol@lbst.dk. Skriv i emnefeltet "Behandling af ophør i register for gødningsregnskab 23/24" og inkluder CVR-numre på det/de udmeldte virksomheder samt modtageren. Skriv i mailen, at du gerne vil have sagsbehandlet ophør snarest pga. overdragelse af efterafgrøder.
- Du får herefter besked, når vi har afmeldt virksomheden, og modtager kan herefter indberette efterafgrøderne i GKEA 2024.

Indgåelse af skriftlig aftale om overdragelsen af overskud af efterafgrøder

To virksomheder, hvor den ene er ophørt, skal indgå en skriftlig aftale om overdragelse af efterafgrøder eller alternativer til efterafgrøder. Indberetningen om overdragelse af efterafgrøder eller alternativer til efterafgrøder eller opsparede efterafgrøder fra én virksomhed afmeldt af Register for Gødningsregnskab til en anden skal foretages af den modtagende virksomhed i GKEA 2024 i Tast selv.

Bilag 1, skema 1, kan evt. benyttes som en form for kontrakt i forbindelse med overdragelser. Skemaet skal ikke indsendes, idet overdragelsen skal indberettes i Tast selv.

Modtager af efterafgrøderne skal angive oplysninger på overdrager og areal af efterafgrøder i GKEA 2024 Tast selv, på siden "Opgørelse efterafgrøder" i felt "O: Har du overtaget opsparede efterafgrøder fra en ophørt virksomhed". Du skal dog være opmærksom på, at det ikke er tilstrækkeligt kun at indberette overdragelsen i Tast selv. Der skal også foreligge anden skriftlig dokumentation for aftalen og denne skal kunne vises, hvis der kommer kontrol af den modtagende virksomhed. Dokumentationen skal opbevares på din virksomhed i 5 år fra udløbet af planperioden.

Eksempel 9: Overdragelse af efterafgrøder og alternativer mellem virksomheder

Overdragelse til en anden virksomhed ved ophør senest 30. juli 2024:

En bedrift har angivet afmelding af Register for Gødningsregnskab den 10. maj 2024 (indsat i felt 917 i gødningsregnskabet). Den solgte bedrift har opsparede efterafgrøder på 100 ha, som er opgjort pr. 10. september 2023 i GKEA og køberen af arealerne modtager alle 100 ha efterafgrøder. Køber kan vælge at indberette overdragelsen i GKEA 2024 senest 10. september 2024. Køber kan derved anvende de overdragne 100 ha efterafgrøder til at opfylde sit krav om efterafgrøder i efteråret 2024 (planperioden 2024/2025) eller beholde dem som opsparede efterafgrøder. Køber kan også vælge at indberette overdragelsen i GKEA 2025 senest den 10. september 2025, og anvende de overdragne 100 ha efterafgrøder til at opfylde sit krav om efterafgrøder i efteråret 2025 (planperioden 2025/2026) eller beholde dem som opsparede efterafgrøder. Køber skal huske at indtaste overdragelsen inden fristen 10. september 2025. Hvis køber ikke indberetter overdragelsen senest 10. september 2025 vil efterafgrøderne ikke kunne anvendes til at opfylde efterafgrødekravet og ej heller beholdes som opsparede efterafgrøder. De kan heller ikke indberettes i senere planperioder.

Overdragelse ved ophør efter 30. juli 2024:

Hvis sælger i stedet har angivet afmelding af Register for Gødningsregnskab den 31. juli 2024, kan køber ikke anvende de overdragne efterafgrøder til at opfylde sit krav til efterafgrøder før i efteråret 2025 (planperioden 2025/2026). Køber skal så først indberette overdragelsen i GKEA 2025. Det kan gøres, når GKEA åbner i starten af februar 2025 og frem til 10. september 2025.

5. Indberetning af efterafgrøder og alternativer samt opgørelse af kravene

Indberetning af pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder samt opgørelse af kravene om pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder for planperioden 2024/2025 skal foretages i Tast selv i GKEA 2024.

[Du kan tilgå GKEA i Tast selv fra 1. februar 2024 her.](#)

I brugerguiden og videoerne til GKEA 2024 kan du finde information om, hvordan indberetningen og opgørelsen af kravet foregår.

[Du kan finde brugerguides og videoer om Tast selv på Landbrugsstyrelsens hjemmeside her.](#)

Fristen for både indberetning af efterafgrøder og alternativer samt oplysning om opfyldelse af kravene for planperioden 2024/2025 er den 10. september 2024 og skal foretages i GKEA-skemaet 2024. Det betyder, at du skal oplyse, hvordan du opfylder dine krav, samtidig med at du laver din indberetning. Du kan dog allerede fra åbningen af GKEA-skemaet 1. februar 2024 til lukningen 10. september 2024 se dit krav, og indberette, hvordan du vil opfylde kravet.

Både efterafgrøder og alternativer skal indberettes på markniveau i GKEA-skemaet 2024. Indberetning af såtidspunktet for efterafgrøder, der sås i perioden 21. august til 7. september, skal ligeledes indberettes på markniveau. I en kontrolsituation vil det være det samlede indberettede areal, der skal kunne forefindes. Det vil sige, at hvis der er etableret pligtige efterafgrøder eller husdyrefterafgrøder eller alternativer på andre marker end indberettet i GKEA 2024, kan de fremvises ved fysisk kontrol, såfremt de er en del af dit efterafgrødegrundareal pr. 31. juli 2024.

Din markplan og de arealer, din bedrift råder over den 31. juli 2024, ligger til grund for beregningen af, hvor mange ha pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder, du skal etablere til planperioden 2024/2025. Du kan læse mere om, hvordan du opgør dine efterafgrødekrav i afsnit 5.3.

Du skal være opmærksom på, at du ikke kan indberette efterafgrøder udlagt på arealer, som du har erhvervet efter den 31. juli 2024 – og efterafgrøder udlagt på disse arealer kan heller ikke fremvises i forbindelse med kontrol. Det er den afgivende virksomhed, der har ret og pligt til at anvende etablerede efterafgrøder på disse arealer, som dog forudsætter, at arealerne kan fremvises ved en kontrol.

Du skal tilknytte et markkort til din indberetning. Markkortet bruges bl.a. til at sikre, at krav til efterafgrøder beregnes automatisk og korrekt.

5.1 Tilknytning af markkort og oprettelse af markplan for efterafgrøder

Når du indberetter dine efterafgrøder og alternativer for planperioden 2024/2025, skal du tilknytte et markkort til indberetningen i GKEA 2024. Markkortet skal afspejle det areal, som du rådede over på din bedrift ved udløbet af den foregående planperiode, dvs. den 31. juli 2024. Oplysningerne fra kortet indlæses til siden "Markplan", hvor du skal indberette dine efterafgrøder og alternativer. Oplysninger fra markkortet bruges desuden til at beregne efterafgrødegrundarealet og dine krav til pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder.

Hvis du har indsendt dit Fællesskema 2024, kan du bruge en kopi af dette kort og evt. tilrette det, hvis du har modtaget eller afgivet arealer i perioden 22. april til 31. juli 2024. Bemærk at dit fællesskema skal være indsendt, og du skal have modtaget et kvitteringsbrev, for at du kan tilknytte dit markkort fra fællesskemaet til dit

GKEA-skema 2024. Hvis du har modtaget eller afgivet arealer i perioden 22. april til 31. juli 2024 skal du rette i det markkort du har kopieret fra Fællesskema og tilknyttet til GKEA-skemaet 2024.

5.2 Indberetning af efterafgrøder og alternativer i 2024

Kontrollen af dine efterafgrøder sker på bedriftsniveau, og det vil sige, at det samlede indberettede efterafgrødeareal i en kontrolsituation skal kunne findes inden for bedriftens arealer, som bedriften rådede over pr. 31. juli. Det betyder, at du for hver enkelt mark anfører, hvor mange ha du har etableret med efterafgrøder og alternativer, samt hvilken ordning de skal indgå i. I indberetningen skelnes der dog ikke mellem pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder, idet disse to efterafgrødeordninger og tilhørende alternativer administreres samlet.

Hvis du vælger ikke at indberette efterafgrøder eller alternativer, antager Landbrugsstyrelsen, at du vælger at opfylde kravet med en nedsættelse af din kvælstofkvote. Derfor får du automatisk reduceret din kvælstofkvote for planperioden 2024/2025 svarende til den manglende opfyldelse af kravet om pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder. Har du opsparede efterafgrøder, prioriterer Landbrugsstyrelsen anvendelse af disse, før der sker en nedsættelse af kvælstofkvoten.

Indberetningen skal foretages i din markplan for efterafgrøder i GKEA-skemaet 2024 senest den 10. september 2024.

Din indberetning skal indeholde oplysninger om:

- Antal ha efterafgrøder du har etableret på hver mark.
- Antal ha mellemafgrøder, energiafgrøder, braklagte arealer, braklagte arealer langs vandløb og søer, tidlig såede vinterafgrøder, blandinger med kvælstoffikserende arter og/eller præcisionslandbrug du har etableret på hver mark.
- Datoen for etablering af efterafgrøder, der er sået i perioden 21. august til og med 7. september 2024.
- Om du har anvendt kvotereduktion på dagsbasis ved sen etablering af efterafgrøder.
- Om du har brugt opsparede efterafgrøder ved sen etablering, herunder hvor stor en del af dit krav, du vil opfylde med opsparede efterafgrøder.

Du skal være opmærksom på, at du skal indberette den korrekte sådato. Hvis efterafgrøden ikke udvikler sig som forudset, skal du nedskrive arealet inden en kontrol eller 31. januar 2025.

Du kan se et udsnit af en markplan for efterafgrøder i eksempel 10.

Eksempel 10: Udsnit af markplan for efterafgrøder - Indberetning af pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder og alternativer i "GKEA-skemaet 2024"					
C34	C35	C36	C37	C38	C39
Obligatoriske efterafgrøder eller alternativer i målrettet kvælstofregulering	Pligtige og husdyr-efterafgrøder eller alternativer	Så-tidspunkt ved sen etablering af efterafgrøder	Efterafgrøder eller alternativer	Præcisionslandbrug tilmeldt ordning	Areal med efterafgrøder og alternativer, omregnet til efterafgrøder
					ha
☐	☒	dd-mm-åååå	Tidlig såning af visse vinterafgr...	Vælg...	0,68
☒	☐	dd-mm-åååå	Mellemafgrøder	Ingen ordning	0,18
☐	☒	05-09-2024	Efterafgrøder	Obligatoriske efterafgrøder	0,41
☐	☐	dd-mm-åååå	Vælg...	Pligtige/husdyr efterafgrøder	2,29
☐	☐	dd-mm-åååå	Vælg...	Vælg...	0,00

Muligheden for indberetning til og med den 10. september 2024 betyder, at du kan nå at vurdere, om dine efter-

afgrøder er blevet til noget inden fristen for indberetning. Du skal være opmærksom på, at du løbende skal genindberette ændringer til de indberettede oplysninger. Det skal du også efter fristen 10. september 2024. Det betyder, at hvis du konstaterer, at efterafgrøden eller alternativer ikke bliver til noget, skal du nedskrive det indberettede areal med efterafgrøder og alternativer i felt C13 i markplanen.

Hvis du ikke sørger for at nedskrive arealet, kan du risikere, at arealerne ikke kan godkendes ved en kontrol. Du kan ændre i det indberettede areal i nedadgående retning, frem til der anmeldes kontrol på arealet, eller senest den 31. januar 2025. Det er ikke muligt at ændre i det indberettede areal i opadgående retning efter den 10. september 2024. Dette gælder ikke blot det samlede areal, men også arealet for hvert alternativ pr. ordning.

Hvis indberetningen af efterafgrøder eller alternativer ikke fremgår af GKEA 2024, kan efterafgrøderne eller alternativerne ikke anvendes til at dække dit krav eller til opsparing. Det betyder bl.a., at det ikke er muligt at anvende et alternativ, der ikke er indberettet i GKEA-skemaet 2024 – også selvom du kan fremvise det på en eventuel kontrol.

Hvis du ikke har et krav om at etablere pligtige efterafgrøder eller husdyrefterafgrøder i planperioden 2024/2025, skal du være opmærksom på, at eventuelt indberettede arealer med pligtige efterafgrøder eller husdyrefterafgrøder eller alternativer hertil ikke kan anvendes. Det betyder, at i de år, hvor du ikke har krav om at etablere pligtige efterafgrøder eller husdyrefterafgrøder, kan du ikke indberette arealer med efterafgrøder eller alternativer med henblik på at få arealerne overført til senere planperioder. Du kan læse mere om opsparing og overdragelse af efterafgrøder i kapitel 4.

5.2.1 Indberetning af efterafgrøder eller kvælstoffikserende blandinger sået senere end 20. august 2024

Hvis du gør brug af muligheden for at så efterafgrøder eller alternativet efterafgrødeblandinger med kvælstoffikserende arter senere end den 20. august 2024, skal du huske at indberette så-tidspunktet for hver mark i felt C36 i markplanen i GKEA-skemaet 24. Vær opmærksom på, at det kun er muligt at så kvælstoffikserende blandinger senere end den 20. august, hvis en eller flere af følgende arter indgår som ikke-fikserende blandingspart: Korsblomstrede afgrøder, korn, honningurt, klinte, hjulkrone eller morgenfrue. Kvælstoffikserende blandinger, hvor græs eller cikorie indgår som ikke-fikserende blandingspart skal senest sås den 1. august, og etableringen kan ikke udskydes.

Du kan indberette et så-tidspunkt mellem den 21. august og 7. september (begge dage inklusiv), og så-tidspunktet kan godt variere fra mark til mark. Hvis du indberetter et så-tidspunkt indenfor dette interval, får du samtidig automatisk reduceret kvælstofkvoten for planperioden for at kompensere for den nedsatte kvælstofeffekt af efterafgrøderne eller kvælstoffikserende blandinger.

Størrelsen på kvotereduktion afhænger af, hvor mange dage såningen udskydes med, hvor mange ha efterafgrøder eller kvælstoffikserende blandinger, der sås senere end 20. august samt hvor meget husdyrgødning og anden organisk gødning, du udbragte i planperioden 2022/2023 (se afsnit 2.2.2). For de marker, hvor der ikke er anført et så-tidspunkt for efterafgrøderne eller kvælstoffikserende blandinger, betragtes disse som værende sået senest 20. august, hvilket en eventuel kontrol vil tage udgangspunkt i.

Du kan også få en kvotereduktion beregnet efter så-tidspunktet, som vi kalder kvotereduktion på dagsbasis. Betingelsen hertil er, at du etablerer dine efterafgrøder med præcisionsteknologi. Præcisionsteknologi betyder her, at du anvender en maskine med GPS-udstyr til udsåning af efterafgrøderne og kan dokumentere såningsdatoen med SHAPE-filer for hver mark med sen etablering.

Hvis du vil anvende præcisionsteknologi, skal du sætte kryds i felt X under "Opgørelse efterafgrøder" i dit GKEA 2024. Kvotereduktionen på dagsbasis afhænger også af, hvor sent etableringen har fundet sted, og hvor meget gødning, du udbragte i planperioden 2022/2023. Bemærk, at du ikke kan bruge kvotereduktion på dagsbasis ved sen etablering af efterafgrøder med kvælstoffikserende arter.

[GKEA-brugerguiden kan findes her.](#)

5.2.2 Overskud af efterafgrøder fra tidligere planperioder ved sen etablering af pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder

Du kan også bruge dit overskud af efterafgrøder fra tidligere planperioder ved sen etablering af pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder. Hvis du har et overskud, som du kan bruge hertil, bliver det vist i felt Y1 under "Opgørelse efterafgrøder" i dit GKEA-skema 2024 (se evt GKEA-brugerguiden). Hvis du vil gøre brug af overskud fra tidligere planperioder, skal du i felt Y2 angive, hvor mange ha du vil bruge. Ellers får du et kvotefradrag for sen etablering af dine efterafgrøder. Dette kvotefradrag kan du også se i felt Y3. Bemærk at du ikke kan bruge dine opsparede efterafgrøder ved sen etablering af efterafgrøder med kvælstoffikserende arter.

[GKEA-brugerguiden kan findes her.](#)

Y1. Sen etablering, der kan opfyldes med overskud fra tidligere planperioder, maks	3,75 ha
Y2. Angiv antal ha overskud fra tidligere planperioder, som du vil anvende til at opfylde krav fra sen etablering	<input type="text" value="2,00 ha"/>
Y3. Kvotefradrag som følge af sen etablering	913,69 kg N

Et senere så-tidspunkt har ikke betydning for, hvornår du må destruere de pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøderne eller kvælstoffikserende blandinger.

5.2.3 Særligt vedr. indberetning af kvælstofkvotereduktion som alternativ til pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder

Anvendelse af kvælstofkvotereduktion som alternativ til pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder skal ikke indberettes i markplanen for efterafgrøder sammen med efterafgrøderne og de resterende alternativer. Information om anvendelse af nedsat kvælstofkvote som alternativ til efterafgrøder fremgår i stedet af siden "Opgørelse efterafgrøder" med din opgørelse af krav om efterafgrøder for 2024/2025 i GKEA-skemaet 2024. Det er bl.a. en konsekvens af, at nedsat kvælstofkvote ikke kan overføres til senere planperioder, men udelukkende kan indgå i opfyldelsen af årets krav. Nedsat kvælstofkvote kan derfor alene anvendes som alternativ til pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder i 2024/2025, hvis kravet ikke dækkes på anden vis – enten via efterafgrøder eller andre alternativer eller via opsparede eller overdragede efterafgrøder. Hvis du ønsker at opfylde dele af eller hele kravet med kvælstofkvotereduktion, kan du i felt Q1a på siden "Opgørelse efterafgrøder", vælge hvor stor en andel af dine efterafgrøder og alternativer du ønsker at anvende til at opfylde kravet. Det resterende krav vil blive opfyldt med kvælstofkvotereduktion. De efterafgrøder eller alternativer du ikke gør brug af, vil gå videre som overskud til planperioden 2025/2026. I felt W på siden "Opgørelse efterafgrøder" fremgår det, hvor mange kg kvælstof din kvælstofkvote eventuelt bliver reduceret med i planperioden. Vær opmærksom på, at der også vises et eventuelt fradrag for obligatoriske efterafgrøder i felt W, hvorfor fradraget her kan være større end dit krav til pligtige og husdyrefterafgrøder. Du kan læse mere om reduktionen af kvælstofkvoten som alternativ til efterafgrøder i afsnit 5.3.

5.3 Opgørelse af krav om efterafgrøder

Dit krav om pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder i planperioden 2024/2025 opgøres i GKEA-skemaet 2024. Du skal senest den 10. september 2024 oplyse, hvordan du ønsker at opfylde kravet.

Efterafgrødekravet opgøres på baggrund af oplysninger fra det markkort, du har tilknyttet til din indberetning, og den markplan for efterafgrøder du har oprettet i forbindelse med din indberetning. Det betyder, at efterafgrødegrundarealet fastsættes ud fra det areal, som du rådede over på din bedrift den 31. juli 2024. Dit krav om pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder opgøres derfor med udgangspunkt i de afgrøder, du dyrkede i den foregående planperiode (2023/2024). Hvis du tilkøber eller sælger arealer i perioden fra den 1. august 2024 og indtil fristen for indberetning den 10. september 2024, vil det derfor ikke påvirke opgørelsen af dit efterafgrødekrav. Arealer, du tilkøber eller sælger/bortforpagter frem til og med den 31. juli 2024, vil dog indgå i opgørelsen af kravet (husk at opdatere markplanen i dit GKEA-skema).

På siden "Opgørelse efterafgrøder" i GKEA 2024 kan du se dit krav til pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder for planperioden (felt K8) og hvor mange ha pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder samt alternativer (omregnet til ha efterafgrøder) du har indberettet i din markplan for efterafgrøder (felt L1 og M1). Du kan også se dit overskud af efterafgrøder fra tidligere planperioder (felt N1).

Hvis du har modtaget et overskud af efterafgrøder fra en bedrift udmeldt af Register for Gødningsregnskab, skal det oplyses på denne side i felt O. Du kan se et eksempel med udsnit fra siden "Opgørelse efterafgrøder" i eksempel 11.

Når dit endelige krav om pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder er opgjort, kan du se, om du har overskud eller underskud af efterafgrøder i planperioden 2024/2025. Dette fremgår af felt R på siden "Opgørelse efterafgrøder".

Hvis der efter fristen for indberetning ikke er tilstrækkeligt med efterafgrøder/alternativer til at dække planperiodens efterafgrødekrav, bliver det resterende krav opfyldt ved et fradrag i din kvælstofkvote for planperioden 2024/2025. Dette fremgår af felt S. Hvis du har opsparet efterafgrøder fra tidligere planperioder, vil disse automatisk blive anvendt, før det beregnes, hvor stor kvotereduktionen skal være. Ønsker du at ændre på dette og bibeholde de opsparede efterafgrøder til senere planperioder, mod at der i stedet bliver anvendt en højere kvotereduktion, kan dette justeres i GKEA-skemaet i felt Q1a.

Et eventuelt overskud af efterafgrøder, inklusiv alternativer omregnet til efterafgrøder (felt T1), vil automatisk blive overført til næste planperiode. Du kan se en oversigt over opgørelsen af de pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder i eksempel 11 på næste side

Eksempel 11: Udsnit af siden med opgørelse af krav om pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder i GKEA-skemaet 2024

Pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder 2024/2025 ☺		
K1.-K2. Krav til pligtige efterafgrøder	14,70 %	3,75 ha
K3. Reduktion i krav pga. pilotprojekter, ha		
K6.-K7. Krav til Husdyrefterafgrøder	0,00 %	0,00 ha
K8. Samlet krav til pligtige og husdyrefterafgrøder		3,75 ha
L1. Indberettede pligtige og husdyrefterafgrøder		25,49 ha
M1. Indberettede alternativer til pligtige og husdyrefterafgrøder (omregnet til efterafgrøder)		0,00 ha
N1. Overskud af efterafgrøder fra tidligere planperioder		23,71 ha
N2. Del af overskud, der kan anvendes til at opfylde krav		3,75 ha
Y1. Sen etablering, der kan opfyldes med overskud fra tidligere planperioder, maks		3,75 ha
Y2. Angiv antal ha overskud fra tidligere planperioder, som du vil anvende til at opfylde krav fra sen etablering		<input type="text" value="2,00 ha"/>
Y3. Kvotefradrag som følge af sen etablering		913,69 kg N
O. Har du overtaget et overskud af efterafgrøder fra en ophørt virksomhed?		☐ Ja
P. Efterafgrøder og alternativer i alt		27,24 ha
Q1. Del af planperiodens krav, der opfyldes med ovenstående efterafgrøder og alternativer		3,75 ha
Q1a. Hvis du vil ændre ovenstående, så oplys det her. Resterende krav vil blive opfyldt ved fradrag i kvoten		<input type="text"/>
R. Resultat af pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder		23,49 ha
S. Du har valgt et fradrag i kvoten 2024/2025 som følge af manglende pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder på i alt		0,00 kg N
T1. Overskud af efterafgrøder der overføres til planperioden 2025/2026		43,45 ha

Nederst på siden "Opgørelse efterafgrøder" kan du se det indberettede areal med pligtige efterafgrøder, husdyrefterafgrøder og obligatoriske målrettede efterafgrøder, der udløser eftervirkning (felt U2-U3), samt kvotefradrag som følge af sen etablering af pligtige efterafgrøder, husdyrefterafgrøder, frivillige og obligatoriske målrettede efterafgrøder (felt V1) og kvotefradrag valgt som alternativ til pligtige efterafgrøder, husdyrefterafgrøder og obligatoriske målrettede efterafgrøder (felt W).

Du skal være opmærksom på, at oplysninger vedrørende frivillige målrettede efterafgrøder ikke indgår i det indberettede areal, der udløser eftervirkning (felt U2-U3). Eftervirkning af frivillige målrettede efterafgrøder beregnes på baggrund af det tilsagn, du får udbetalt, ud fra din ansøgning i Fællesskemaet 2024. Du kan se en oversigt over eftervirkningen og kvotefradrag i eksempel 12.

Eksempel 12: Udsnit af opgørelsessiden for pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder i GKEA-skemaet 2024

Eftervirkning og kvotefradrag 2024/2025 ⓘ

U2. Areal med efterafgrøder, der udløser eftervirkning (pligtige efterafgrøder, husdyrefterafgrøder og obligatoriske efterafgrøder i målrettet kvælstofregulering)	25,49 ha
U3. Areal med N-fikserende efterafgrøder, der udløser eftervirkning (pligtige efterafgrøder, husdyrefterafgrøder og obligatoriske efterafgrøder i målrettet kvælstofregulering)	0,00 ha
V1. Du har valgt fradrag i kvoten som følge af sen etablering af efterafgrøder (pligtige og husdyrefterafgrøder samt efterafgrøder i målrettet kvælstofregulering)	913,69 kg N
W. Du har valgt fradrag i kvoten som alternativ til efterafgrøder (pligtige efterafgrøder, husdyrefterafgrøder og obligatoriske efterafgrøder i målrettet kvælstofregulering) (felt H + S)	0,00 kg N

[Du kan læse mere om indberetning i GKEA-skemaet 2024 i brugerguiden for GKEA-skemaet 2024, som du kan finde her.](#)

6. Sammenhæng til efterafgrøder i målrettet kvælstofregulering

Du kan, udover de pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder, også være omfattet af ordningen for målrettet kvælstofregulering.

Målrettet kvælstofregulering har til formål at sikre, at der sker en forbedring af miljøtilstanden i vores kystnære farvande. I områder, hvor der er et særligt behov for at beskytte vandmiljøet og forhindre, at overskydende kvælstof bliver udledt til kystnære farvande, kan du søge tilskud til at etablere målrettede efterafgrøder eller alternativer til efterafgrøder under ordningen.

Bliver der ikke tilmeldt nok efterafgrøder eller alternativer under den frivillige runde til at opfylde indsatsbehovet i det enkelte kystvandopland, vil der blive udmeldt et krav om etablering af obligatoriske målrettede efterafgrøder. Det er ikke muligt at få tilskud til obligatoriske målrettede efterafgrøder. I 2024 er der et krav om obligatoriske målrettede efterafgrøder på ca. 23.330 ha.

Der gælder overordnet de samme krav til efterafgrøder og alternativer under målrettet kvælstofregulering som for pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder og alternativer. Det gælder f.eks. udvalget af arter og etableringsfrister.

Arealer med målrettet kvælstofregulering kan ikke samtidig benyttes til at opfylde krav om pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder, og må ikke overlappe med et areal, som anvendes til opfyldelse af 80 pct. kravet for kvægundtagelsen.

Frem til 10. september 2024 er det muligt i Fællesskemaet at ændre valget af virkemiddel samt i placeringen inden for det enkelte ID 15-opland² og som noget nyt til andre ID 15-oplande inden for samme kystvandopland, hvor du eller andre ansøgere har fået tilsagn. Efter den 10. september er oplysningerne i Fællesskemaet bindende.

Du må ikke indberette et areal med pligtige og husdyrefterafgrøder i GKEA-skemaet, som du har ansøgt i Fællesskemaet med målrettede efterafgrøder eller alternativer. Du må dog i Fællesskemaet gerne indberette præcisionslandbrug og reduceret gødningskvote, som virkemidler under målrettet kvælstofregulering, og på samme areal indberette pligtige efterafgrøder eller husdyrefterafgrøder i GKEA-skemaet.

Du skal være opmærksom på, at du ikke kan opspare målrettede efterafgrøder og bruge dem i senere planperioder til at opfylde krav om efterafgrøder. Du kan heller ikke benytte opsparede pligtige efterafgrøder eller husdyrefterafgrøder til at opfylde kravet om målrettet kvælstofregulering.

[Du kan finde tilskudsguiden til målrettet kvælstofregulering her.](#)

Du må ikke indberette et areal med pligtige og husdyrefterafgrøder i GKEA-skemaet, som du har ansøgt i fællesskemaet med målrettede efterafgrøder eller alternativer. Du må dog i fællesskemaet gerne indberette præcisionslandbrug og reduceret gødningskvote, som virkemidler under målrettet kvælstofregulering, og på samme areal indberette pligtige- eller husdyrefterafgrøder i GKEA-skemaet. Du må også bruge præcisionslandbrug til pligtige og husdyrefterafgrøder på marker, hvor du har indmeldt efterafgrøder til den målrettede kvælstofregulering.

Du skal være opmærksom på, at du ikke kan opspare målrettede efterafgrøder og bruge dem i senere planperioder til at opfylde krav om efterafgrøder. Du kan heller ikke benytte opsparede pligtige eller husdyrefterafgrøder til at opfylde kravet om målrettet kvælstofregulering.

---

² ID 15-oplande dækker over oplande i retentionskortet.

7. Dyrkningsrelaterede tiltag

Dyrkningsrelaterede tiltag opstiller regler for, hvornår på året du må foretage jordbearbejdning forud for vårsåede afgrøder og i forbindelse med omlægning af fodergræsmarker. Baggrunden for, at der er fastsat regler for, hvornår du må pløje dine arealer, er, at pløjning og anden jordbearbejdning øger udvaskningen af kvælstof til vandmiljøet. Når pløjetidspunktet udskydes til senere på året eller det følgende forår, reduceres kvælstofudvaskningen, fordi omsætningen og frigivelsen af kvælstof i jorden foregår langsommere.

7.1 Hvem er omfattet af reglerne om dyrkningsrelaterede tiltag?

Hvis du har planteavl, husdyravl eller kombinationer heraf og dyrker et samlet areal på mindst 10 ha, er du omfattet af reglerne om de dyrkningsrelaterede tiltag. Det vil sige forbud mod jordbearbejdning forud for forårssåede afgrøder og forbud mod omlægning af fodergræs. Det gælder uanset, om din virksomhed er tilmeldt Register for Gødningsregnskab eller ej. Økologer er ikke omfattet af de dyrkningsrelaterede tiltag. Derudover gælder en række undtagelser, se afsnit 7.2.1.

7.2 Forbud mod jordbearbejdning forud for forårssåede afgrøder

Hvis du det kommende år planlægger at så vårsæd på en mark, skal du på den mark udskyde pløjning, harvning og anden jordbearbejdning fra høst 2024 til senere på året eller til 2025 afhængig af jordtypen. På lerjord med JB-nr. 7-9 må jordbearbejdning finde sted fra den 1. oktober 2024, på ler- og humusjord med JB-nr. 5-6 og 10-11 fra den 1. november 2024, mens jordbearbejdning først må finde sted fra den 1. februar 2025 på sandjord med JB-nr. 1-4. Har du specielle jorde med JB 12, skal disse behandles som enten sand- eller lerjord, alt efter hvilken de minder mest om. Ukrudtssprøjtning på arealerne må ske fra 1. oktober 2024. Der er dog en række undtagelser til forbuddet mod jordbearbejdning. Disse beskrives i de følgende afsnit.

Oversigt 24: Tidslinje for forbud mod jordbearbejdning				
Tidspunkt	Fra høst 2024	1. oktober 2024	1. november 2024	1. februar 2025
Aktivitet	Forbud mod jordbearbejdning før forårssåede afgrøder	<ul style="list-style-type: none"> • Slut på forbud mod jordbearbejdning på lerjord med JB 7-9 • Nedvisning af ukrudt og spildfrø må finde sted, hvor der er forbud mod jordbearbejdning	<ul style="list-style-type: none"> • Slut på forbud mod jordbearbejdning på ler- og humus jord m. JB 5-6 og JB 10-11 • Slut på forbud mod jordbearbejdning på arealer, hvor der har været dyrket kartofler og på arealer, der skal bruges til lægge- eller spisekartofler den kommende sæson	Slut på forbud mod jordbearbejdning på sandjord (JB 1-4)

Bemærk, at krav om en længere periode med jorddække kan følge af GLM 6.

[Vejledning og instrukser til konditionalitet kan ses her.](#)

Jordbearbejdning defineres som aktiviteter i marken, der har til hensigt at bearbejde jorden eller afgrødestubbe. På arealer, hvor forbuddet er gældende, er følgende aktiviteter dog tilladt:

- Gyllenedfældning på udlægsgræs efter korn eller helsæd
- Høst, presning og indsamling af halm
- Kalkning
- Tromling
- Overfladisk halmstrigling, der har til formål at fordele halmen jævnt på arealet
- Etablering og vedligeholdelse af dræn

7.2.1 Arealer, der er helt eller delvist undtaget fra forbud mod jordbearbejdning forud for forårssåede afgrøder

Du skal være opmærksom på, at der er en række undtagelser til forbuddet mod jordbearbejdning forud for forårssåede afgrøder. Nogle arealer er helt fritaget fra forbuddet, mens der for enkelte arealer er lempet i reglerne i forhold til de generelle restriktioner.

Følgende arealer er fritaget fra reglerne om forbud mod jordbearbejdning:

- Arealer, hvor der er etableret pligtige efterafgrøder, husdyrefterafgrøder, eller obligatoriske målrettede efterafgrøder samt alternativer til disse efterafgrøder (jf. afsnit om efterafgrøder på side 45).
- Arealer der anvendes til at opfylde betingelser for tilskud til kvælstofreducerende virkemidler efter bekendtgørelse om tilskud til kvælstofreducerende virkemidler m.v.
- Arealer, hvorpå der samme år har været dyrket roer.
- Arealer, hvorpå der det kommende forår skal dyrkes sukkerroer til fabrik.
- Arealer, som drives af virksomheder, der er autoriseret til økologisk jordbrugsproduktion.
- Arealer, hvorpå der samme år har været dyrket gartneriafgrøder, der fremgår af oversigt 25.
- Arealer, hvorpå der det kommende forår skal dyrkes gartneriafgrøder, der fremgår af oversigt 25.
- Arealer, hvorpå der ifølge skriftlig aftale med en offentlig myndighed ikke må anvendes plantebeskyttelsesmidler.
- Arealer, hvorpå der samme år har været dyrket flerårige vedplanter.
- Arealer, hvorpå der skal dyrkes flerårige vedplanter.
- Arealer, hvorpå der samme år har været dyrket kolbe- og kernemajs.
- Arealer, der benyttes i forskningsprojekter, som indsamler landbrugsfaglige data, hvorpå der er meddelt dispensation fra reglerne om forbud mod jordbearbejdning (afsnit 7.4).

Vær opmærksom på, at der kan være forskel på undtagelserne i plantedækkebekendtgørelsen og reglerne for GLM 6. Derfor er de nævnte arealer, der er fritaget fra reglerne om forbud mod jordbearbejdning, ikke alle undtaget GLM 6-kravet.

[Vejledning og instrukser til konditionalitet kan ses her.](#)

Oversigt 25: Gartneriafgrøder, der er fritaget fra forbuddet mod jordbearbejdning			
122	Kommenfrø	449	Medicinplanter, en- og toårige
123	Valmuefrø	449	Medicinplanter, stauder
124	Spinatfrø	450	Grøntsager, blandinger
125	Bederoefrø	501	Stauder
126	Blanding af markfrø til udsæd	502	Blomsterløg
400	Asieagurker	503	En- og to-årige planter
401	Asparges	510	Melon
402	Bladselleri	512	Rabarber
403	Blomkål	513	Jordbær
404	Broccoli	540	Tomater
405	Courgette, squash	541	Agurker
406	Grønkål	544	Snitblomster og snitgrønt
407	Gulerod	548	Småplanter, en-årige
408	Hvidkål	551	Moskusgræskar
409	Kinakål	552	Mandelgræskar
410	Knoldselleri	553	Centnergræskar
411	Løg	650	Chrysanthemum Garland, frø
412	Pastinak	651	Dildfrø
413	Rodpersille	652	Kinesisk kålfrø
415	Porre	653	Karsefrø
416	Rosenkål	654	Rucolafrø
417	Rødbede	655	Olieræddike til frø, radisefrø
418	Rødkål	656	Bladbedefrø, rødbedefrø
420	Salat (friland)	657	Grønkålfrø
421	Savoykål	658	Gulerodsfrø
422	Spinat	659	Kålfrø (hvid- og rødkål)
423	Sukkermais	660	Persillefrø
424	Ærter, konsum	661	Kørvelfrø
427	Baby leaves	662	Majroefrø
428	Spidskål	663	Pastinakfrø
429	Jordskokker, konsum	664	Skorzonerrod/skorzonerrodfrø
430	Bladpersille	665	Havrerodfrø
431	Purløg	666	Purløgsfrø
432	Krydderurter (undtagen persille og purløg)	667	Timianfrø
434	Grøntsager, andre (friland)	668	Blomsterfrø
440	Solhat		

Hvornår må du foretage jordbearbejdning på arealer med efterafgrøder eller alternativer til efterafgrøder?

Arealer, hvor du har etableret pligtige efterafgrøder, husdyrefterafgrøder eller målrettede efterafgrøder eller alternativer til disse efterafgrøder, er ikke omfattet af forbuddet mod jordbearbejdning forud for vårsæd. På disse arealer er der fastsat specifikke regler for, hvornår efterafgrøderne tidligst må nedpløjes og dermed, hvornår jordbearbejdning må foretages. Du kan læse om reglerne for pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder i kapitel 2 i denne vejledning.

På arealer, hvor du af egen drift frivilligt vælger at etablere efterafgrøder, der ikke skal indgå i opfyldelsen af de nævnte efterafgrødeordninger eller af anden lovgivning, må du foretage en let jordbearbejdning umiddelbart efter høst i forbindelse med etablering af efterafgrøderne, mens efterfølgende jordbearbejdning skal følge datoerne for jordbearbejdningsreglerne, som beskrevet i dette kapitel.

I følgende situationer er datoerne *justeret* i forhold til det generelle forbud:

- Hvis du har dyrket kartofler i 2024, kan du fra den 1. november 2024 foretage jordbearbejdning på det areal, hvor der har været dyrket kartofler.
- Er du autoriseret læggekartoffelavlter eller producerer du spisekartofler, kan du foretage jordbearbejdning fra den 1. november 2024 på det areal, hvor der i den kommende dyrkningssæson skal dyrkes lægge- og spisekartofler.
- Hvis du har arealer, hvor du har fået pålæg fra Landbrugsstyrelsen om at bekæmpe kartoffelbrok eller kartoffelcystenematoder, må du uanset jordtypen foretage jordbearbejdning på de båndlagte arealer fra den 1. oktober 2024 (se uddybende afsnit nedenfor).
- Hvis du har arealer med majshelsæd, hvor du kan dokumentere, at afgrøden er angrebet af majshalvmøl, må du foretage jordbearbejdning fra den 1. november 2024 (se uddybende afsnit nedenfor).
- Hvis du har arealer med korn eller frøgræs, der er angrebet af aksløberens larve, og hvor du kan dokumentere angrebet, må du foretage jordbearbejdning fra høst (se uddybende på side 46or).

Bekæmpelse af kartoffelbrok og kartoffelcystenematoder

Hvis du har arealer, der har fået pålagt restriktioner fra Landbrugsstyrelsen som følge af angreb af kartoffelbrok og/eller kartoffelcystenematoder, må du på disse arealer foretage jordbearbejdning fra 1. oktober. Dermed optimeres muligheden for at foretage en effektiv mekanisk bekæmpelse af planteskadegørerne henover efteråret/vinteren.

Alle arealer, der har fået pålagt restriktioner fra Landbrugsstyrelsen, er automatisk dækket af undtagelsen. Du skal altså ikke indsende en dispensationsansøgning for at foretage jordbearbejdning fra 1. oktober. Arealerne fremgår af Internet Markkort (IMK) i Tast selv under fanen "Kartofler".

Undtagelsen er gældende i de år, arealet er pålagt restriktioner af Landbrugsstyrelsen. Når restriktionerne ophæves, vil arealet atter skulle følge de generelle regler om forbud mod jordbearbejdning.

Bekæmpelse af majshalvmøl

Hvis du har arealer med majshelsæd, der er angrebet af majshalvmøl, kan du søge om at foretage jordbearbejdning fra 1. november 2023 på sandjord (JB 1-4). Inden du foretager jordbearbejdningen, skal du indsende en anmeldelse af angrebet til Landbrugsstyrelsen. Du skal endvidere indsende dokumentation for angrebet i form af en konsulenterklæring angreb af majshalvmøl på det berørte areal. Med anmeldelsen er der på alle jordtyper mulighed for at foretage mekanisk bekæmpelse af møllets larver henover vinteren.

[Du kan læse mere om anmeldelse af majshalvmøl og finde den blanket, du skal bruge, her.](#)

Når du har hentet blanketten og udfyldt alle felter, skal blanketten og konsulenterklæringen indsendes på mail til: majshalvmoel@lbst.dk. Du vil blive kvitteret med en automatisk besked om modtagelse af anmeldelsen.

Når ovenstående er opfyldt, har du fået dispensation til at jordbearbejde det anmeldte areal fra 1. november 2024. Vær opmærksom på, at dispensationen kun er gældende i én planperiode. Hvis du tidligere har fået dispensation til at foretage jordbearbejdning pga. majshalvmøl, og du stadig har problemer med majshalvmøl i år, skal du derfor anmelde de angrebne arealer på ny.

På lerjord er det allerede muligt at foretage jordbearbejdning fra 1. november (JB 5-6 og 10-11) eller 1. oktober (JB 7-9). Jordbearbejdning på disse arealer efter 1. november kræver derfor ikke forudgående anmeldelse.

Bekæmpelse af aksløberens larve

Hvis du har arealer med korn eller frøgræs, der er angrebet af aksløberens larve, kan du på alle jordtyper søge om at foretage jordbearbejdning forud for vårsåede afgrøder. For at opnå dispensation for jordbearbejdningsforbuddet kræver det, at du indsender en anmeldelse af angrebet til Landbrugsstyrelsen, inden du foretager jordbearbejdningen. Du skal endvidere indsende dokumentation for angrebet i form af en konsulenterklæring om angreb af aksløberens larve på det berørte areal. Med anmeldelsen er der mulighed for at foretage mekanisk bekæmpelse af aksløberens larve fra høst i 2024.

[Du kan læse mere om anmeldelse af aksløberens larve og finde den relevante blanket på her.](#)

Når du har hentet blanketten og udfyldt alle felter, skal blanketten og konsulenterklæringen indsendes på mail til: aksløberlarven@lbst.dk. Der vil blive kvitteret med en automatisk besked om modtagelse af anmeldelsen.

Når ovenstående er opfyldt, kan du jordbearbejde det anmeldte areal fra høst af hovedafgrøden. Vær opmærksom på, at tilladelsen kun er gældende i én planperiode. Hvis du tidligere har fået en tilladelse til at foretage jordbearbejdning pga. aksløberens larve, og du stadig har problemer med aksløberens larve i år, skal du derfor anmelde de angrebne arealer på ny.

7.2.2 Husk at være opmærksom på at overholde destruktionsdatoer i andre ordninger

Du skal være opmærksom på, at datoerne for tidligste jordbearbejdning forud for vårsæd ikke undtager dig fra eventuelle destruktionsdatoer, der er fastsat i andre ordninger, f.eks. i forbindelse med efterafgrøder eller braklægning. Dette er særligt vigtigt at være opmærksom på i forbindelse med arealer med JB nr. 7-9, hvor forbudet mod jordbearbejdning kun gælder indtil 1. oktober. Her skal du f.eks. stadig overholde datoen for tidligste destruktionsdato af efterafgrøder den 20. oktober, hvis du eksempelvis etablerer pligtige efterafgrøder på dine arealer.

Det samme gælder for de to undtagelsesbestemmelser i forbindelse med angreb af kartoffelbrok eller –cystematoder samt majshalvmøl. Særligt i forhold til majshalvmøl skal du huske, at pligtige efterafgrøder, husdyrefterafgrøder og efterafgrøder i målrettet kvælstofregulering, der er udlagt i majs først må destrueres 1. marts det følgende kalenderår. Hvis du har angreb af majshalvmøl og vælger at gøre brug af anmelderordningen for at kunne bekæmpe møllet henover vinteren, skal du derfor sørge for, at du kan opfylde kravene om efterafgrøder på anden vis. Hvis dine arealer er omfattet af GLM 5, må du ikke pløje dine arealer inden for den erosionsfølsomme polygon i perioden 1. oktober til 15. februar.

[Du kan se, om dine arealer er omfattet af GLM 5 i IMK i kortlaget "GLM jorderosion 2024" samt læse mere om GLM 5 og de andre GLM-krav her.](#)

7.3 Forbud mod omlægning af fodergræs

Du må ikke omlægge fodergræsmarker til andre afgrøder i perioden fra den 1. juni 2024 til den 1. februar 2025. Der er ikke ændret i perioden for forbud mod omlægning af fodergræs, men perioden angives her sammenhængende fremfor opdelt på to planperioder, som i forrige vejledning. Du skal være opmærksom på, at forbudsperioden fortsat er opdelt i bekendtgørelsen for 2024/2025, da perioden 1. juni 2024 til 31. juli 2024 fremgår af bekendtgørelsen for 2023/2024.

Fodergræs omfatter de afgrødetyper, som fremgår af oversigt 26.

Dog gælder følgende:

- Fodergræsmarker på lerjord (JB 7-9) må du opløje fra den 1. november 2024, hvis arealerne skal anvendes til en forårssået afgrøde i 2025.
- Fodergræsmarker kan omlægges til fodergræs senest 15. august 2024.
- Fodergræsmarker kan omlægges til grønkorn med græsudlæg senest 15. august 2024.
- Fodergræsmarker kan omlægges til vinterraps senest 15. august 2024.
- Virksomheder, der er autoriseret til økologisk jordbrugsproduktion, er ikke omfattet af reglerne om forbud mod omlægning af fodergræs.

Hvis du ønsker at tage slæt senere end 1. juni 2024, skal du derfor vente med at opløje græsset til efter 1. februar 2025, eller 1. november 2024 hvis der er tale om JB 7-9. Disse datoer er gældende medmindre du omlægger fodergræsset til fodergræs, til vinterraps eller til grønkorn med græsudlæg senest 15. august 2024.

Du skal være opmærksom på, at hvis du har en tilladelse til at anvende kvægundtagelsen i planperioden 2023/2024, så skal du i 2023/2024 og den efterfølgende planperiode 2024/2025 overholde de betingelser, der er beskrevet i Vejledning om betingelserne for anvendelse af kvægundtagelsen for planperioden 2023/2024.

[Du kan se vejledningen om betingelserne for anvendelse af kvægundtagelsen for planperioden 2023/2024 her.](#)

I tabellen nedenfor kan du se perioderne gældende for 2024/2025 for omlægning af fodergræs.

Tidspunkt	1. juni 2024	15. august 2024	1. november 2024	1. februar 2025
Aktivitet	Start på forbud mod omlægning af fodergræs	Senest omlægning af fodergræsmarker til fodergræs, til grønkorn med græsudlæg eller til vinterraps	Slut på forbud mod omlægning af fodergræs på lerjord (JB 7-9)	Slut på forbud mod omlægning af fodergræs

I oversigt 26 kan du se afgrøder der betragtes som fodergræs og er omfattet af forbud mod omlægning.

Oversigt 26: Afgrødekoder der betragtes som fodergræs og er omfattet af forbud mod omlægning	
173	Kløver til slæt
255	Permanent græs, under 50 % kløver/lucerne
256	Permanent kløvergræs, over 50 % kløver/lucerne
257	Permanent græs, uden kløver
260	Græs med kløver/lucerne, under 50 % bælgpl. (omdrift)
261	Kløvergræs, over 50 % kløver (omdrift)
262	Lucernegræs, over 50 % lucerne (omdrift)
263	Græs uden kløvergræs (omdrift)

7.4 Dispensation fra dyrkningsrelaterede tiltag til forskningsformål

Der kan meddeles dispensation til forskningsprojekter og formidlingsvirksomhed fra reglerne om forbud mod jordbearbejdning samt reglerne for opløjning af fodergræsmarker.

Det er en forudsætning for at opnå en dispensation, at arealerne bruges til forskningsprojekter med henblik på indsamling af landbrugsfaglige data eller til historisk og kulturel formidlingsvirksomhed. Dispensation gives kun, såfremt fravigelsen af reglerne er nødvendige for at opnå det forsknings- eller formidlingsmæssige formål. Det skal derfor fremgå af ansøgningen, hvorfor du gerne vil fravige reglerne for jordbearbejdning eller omlægning af fodergræs. Ansøgningen skal også indeholde en mark- og dyrkningsplan for det relevante areal samt igangsættelsesdato og afslutningsdato for forskningsprojektet eller formidlingsperioden. Landbrugsstyrelsen kan herudover fastsætte vilkår i forbindelse med dispensationen, blandt andet om de omfattede arealers størrelse og om varighed og gyldighedsperiode for dispensationen.

Anmodning om dispensation og dokumentation skal sendes til Landbrugsstyrelsen på mail til: miljo-erhvervsregulering@lbst.dk. Landbrugsstyrelsen kan i forbindelse med sagsbehandlingen anmode om yderligere oplysninger til brug for vurdering af ansøgningen.

Du skal være opmærksom på, at du skal afvente svar fra Landbrugsstyrelsen. Landbrugsstyrelsen sagsbehandler ansøgningen og sender en afgørelse på anmodningen om dispensation. Landbrugsstyrelsens kvitteringsmail for modtagelse af ansøgningen udgør *ikke* en dispensation fra reglerne.

8. Sanktionering

Formålet med reglerne om etablering af pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder og dyrkningsrelaterede tiltag er at beskytte miljøet, således at der ikke udledes mere kvælstof, end miljøet kan tåle.

Hvis vi ved kontrol konstaterer en overtrædelse af nedenstående regler i plantedækkebekendtgørelsen kan du få en bøde, jf. § 44 (se henvisning til bekendtgørelsen i parentes):

- Manglende etablering af pligtige efterafgrøder (§ 4, stk. 1, 1. pkt. og § 4, stk. 3)
- Manglende etablering af husdyrefterafgrøder (§ 4, stk. 1, 1. pkt. og § 4, stk. 4)
- Manglende etablering af forårssåede afgrøder, blomsterbrak eller bestøverbrak umiddelbart efter pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder (§ 4, stk. 2)
- Manglende etablering af forårssåede afgrøder eller bibeholdelse af brak umiddelbart efter alternativerne braklagte arealer og braklagte arealer langs vandløb og søer (§ 16, stk. 1, nr. 3 og § 17, stk. 1, jf. § 16, stk. 1, nr. 3)
- Manglende etablering af forårssåede afgrøder umiddelbart efter alternativet efterafgrødeblandinger med kvælstoffikserende arter (§ 19, stk. 3)
- Manglende indberetning af oplysninger (§ 29, stk. 1)
- Ukorrekt indberetning af arealer med overskud af efterafgrøder og alternativer til efterafgrøder (§ 29, stk. 3 og 4)
- Ulovlig jordbearbejdning (§ 36, stk. 1)
- Ulovlig ompløjning af fodergræs (§ 39)

Hvis vi ved kontrol f.eks. konstaterer, at du har etableret et mindre areal med pligtige efterafgrøder eller husdyrefterafgrøder og/eller alternativer, end du har indberettet i din markplan for efterafgrøder i GKEA 2024 i Tast selv, kan det blive straffet med bøde.

Landbrugsstyrelsen vurderer, om der er grundlag for, at Landbrugsstyrelsen indgiver en politianmeldelse mod din virksomhed med forslag til bødestørrelse. Reglerne om bødestraf trådte i kraft 1. august 2019. Der foreligger endnu ikke en fast praksis for bødeniveauet ved domstolene.

Konditionalitet

Konditionalitet handler om, at du som landbruger skal overholde en række krav vedrørende klima, miljø, folkesundhed, plantesundhed og dyrevelfærd, hvis du søger om visse typer af tilskud (f.eks. grundbetaling). Der er ikke tale om tilskudsbetingelser, men derimod krav, hvor manglende overholdelse heraf kan medføre administrative sanktioner i form af bl.a. nedsættelse eller bortfald af tilskud.

Du skal sørge for at overholde alle konditionalitetskrav i hele kalenderåret, som du søger om tilskud for, og hvori du indgiver tilskudsansøgning. Du skal også sørge for at overholde alle kravene på hele bedriften, idet reglerne om konditionalitet gælder på hele bedriften, uanset om der søges tilskud til den pågældende del af bedriften.

Etablering af pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder (plantedække) udgør et krav under konditionalitet i form af LF 2.13. Manglende overholdelse af kravet kan således føre til administrative sanktioner i forhold til dit tilskud.

Du kan læse om kravets indhold og om de øvrige krav på miljøområdet i vejledningen om konditionalitet på miljøområdet 2024. Du kan i vejledningen også læse om hvilke tilskudsordninger, der er omfattet af konditionalitet og om sanktioner ved manglende overholdelse af konditionalitetskrav m.m. Vejledningerne om konditionalitet på dyre- og miljøområdet 2024 kan findes på Landbrugsstyrelsens hjemmeside.

[Vejledningerne om konditionalitet på dyre- og miljøområdet 2023/2024 kan findes på Landbrugsstyrelsens hjemmeside.](#)

Krydsoverensstemmelse

Reglerne om krydsoverensstemmelse (KO) finder fortsat anvendelse, hvis du har et tilsagn under landdistriktsprogrammet 2007-2014 eller 2014-2022. Manglende overholdelse af KO-krav kan føre til administrative sanktioner i form af bl.a. tilskudsnedsettelse. KO-krav 1.21 om etablering af pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder (plantedække) skal ligesom de øvrige KO-krav således fortsat overholdes, hvis du har et tilsagn under landdistriktsprogrammet 2007-2014 eller 2014-2022.

[Du kan læse mere om krydsoverensstemmelse, herunder om KO-kravene og sanktioner for manglende overholdelse heraf, i vejledningerne om krydsoverensstemmelse på dyre- og miljøområdet 2024.](#)

9. Generelle oplysninger

9.1 Lovgivning og bekendtgørelser

Denne vejledning er udarbejdet på grundlag af:

- Lovbekendtgørelse nr. 1053 af 10. juli 2023 om jordbrugets anvendelse af gødning og om næringsstof-reducerende tiltag.
- Bekendtgørelse nr. 1024 af 30. juni 2023 om næringsstofreducerende tiltag og dyrkningsrelaterede tiltag i jordbruget for planperioden 2023/2024 (plantedækkebekendtgørelsen)
- Bekendtgørelse nr. 924 af 9. juli 2024 om næringsstofreducerende tiltag og dyrkningsrelaterede tiltag i jordbruget for planperioden 2024/2025 (plantedækkebekendtgørelsen)
- Bekendtgørelse nr. 902 af 1. juli 2024 om afgrænsning af oplande til nitratfølsomme habitatnaturtyper i Natura 2000-områder.
- Bekendtgørelse nr. 901 af 1. juli 2024 om afgrænsning af kystvandoplande.
- Bekendtgørelse nr. 1144 af 14. juli 2022 om jordbrugets anvendelse af gødning i planperioden 2022/2023 (gødskningsbekendtgørelsen), med senere ændringer.
- Bekendtgørelse nr. 1060 af 26. juli 2023 om jordbrugets anvendelse af gødning i planperioden 2023/2024 (gødskningsbekendtgørelsen), med senere ændringer.
- Bekendtgørelse nr. 1025 af 30. juni 2023 om jordbrugsvirksomheders anvendelse af gødning (gød-ningsanvendelsesbekendtgørelsen).
- Bekendtgørelse nr. 1359 af 28. november 2023 om ansøgninger m.v. for landbrugere i Tast selv.
- Bekendtgørelse nr. 1505 af 7. december 2023 om krydsoverensstemmelse fra 2024.
- Bekendtgørelse nr. 1520 af 8. december 2023 om konditionalitet for 2024 med senere ændringer.
- Bekendtgørelse nr. 1273 af 27. november 2017 om Landbrugsstyrelsens opgaver og beføjelser

9.2 Oplysning om virksomheds- og personoplysninger

Hvilke oplysninger har Landbrugsstyrelsen?

Hvis du henvender dig til os, kan du få at vide, hvilke oplysninger vi har registreret om din virksomhed. Vi retter forkerte oplysninger og giver besked til andre, der har modtaget forkerte oplysninger, i det omfang det er muligt. Hvis vi ikke selv kan rette oplysningerne, vejleder vi om, hvordan du kan få oplysningerne rettet.

De fleste oplysninger får vi, når vi modtager pligtige indberetninger, ansøgninger om tilladelse, godkendelser m.m. I forbindelse med vores kontrolbesøg på virksomheden kan vi også indhente oplysninger. I disse tilfælde har du pligt til at give os oplysningerne. Du skal være opmærksom på, at du kan blive straffet, hvis vi ikke modtager oplysningerne til tiden eller slet ikke modtager dem.

Landbrugsstyrelsen kan hente oplysninger fra andre offentlige myndigheder, herunder SKAT, i forbindelse med vores generelle kontrol med overholdelse af lovens regler, så vi har mulighed for at sammenligne oplysninger, herunder personoplysninger, til brug for vores kontrol.

Hvilke oplysninger videregiver Landbrugsstyrelsen?

Til brug for den øvrige kontrol videregiver vi oplysninger til andre enheder inden for ministeriet. Endvidere videregiver vi visse oplysninger til andre offentlige instanser, herunder SKAT og private organer under iagttagelse af persondatareglerne og forvaltningsloven, når vi bliver bedt om det.

Hvad bruger Landbrugsstyrelsen oplysningerne til?

Landbrugsstyrelsen indsamler oplysninger om din virksomhed til brug for kontrol og administration af de regler, som vi administrerer.

Vi kontrollerer, om du overholder reglerne om etablering af efterafgrøder eller alternativer til efterafgrøder og dyrkningsrelaterede tiltag. Vi gennemfører kontrol af efterafgrøder på virksomhederne. Du skal opbevare doku-

mentation for den aftale, som du indgår med den afgivende virksomhed om overdragelse af overskud af efterafgrøder til din virksomhed, og aftalen skal kunne forevises på forlangende i forbindelse med kontrol af din virksomhed. For at kunne kontrollere din virksomhed kan vi kræve, at du indsender eller viser os alle dokumenter, der kan have betydning for kontrollen. Hvis reglerne overtrædes, kan det straffes med bøde. Hvis det viser sig at være nødvendigt og af betydning for kontrollen, har kontrolløren uden forudgående retskendelse og uden din forudgående accept, ret til at få adgang til hele din bedrift, herunder også din private ejendom. Det er dog et krav, at kontrolløren kan identificere sig ved gyldig legitimation.

9.3 Klagemuligheder

Du har mulighed for at klage over vores behandling af oplysningerne til Landbrugsstyrelsen, Nyropsgade 30, 1780 København V, mail@lbst.dk eller til Datatilsynet, Carl Jacobsens Vej 35, 2500 Valby, dt@datatilsynet.dk.

9.4 Behandling af personoplysninger

Efter artikel 13 og 14 i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (2016/679) af 27. april 2016 om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger og om fri udveksling af sådanne oplysninger (databeskyttelsesforordningen) skal vi give dig en række oplysninger, når vi modtager oplysninger om dig, fra dig selv og/eller fra andre. Har du spørgsmål til din konkrete sag, er du velkommen til at kontakte os.

9.5 Vi er den dataansvarlige – hvordan kontakter du os?

Landbrugsstyrelsen er dataansvarlig for behandlingen af de personoplysninger, som vi har modtaget om dig. Du finder vores kontaktoplysninger nedenfor:

Landbrugsstyrelsen
Nyropsgade 30
1780 København V
CVR-nr.: 20814616
Telefon: 33 95 80 00
Mail: mail@lbst.dk

Kontaktoplysninger på databeskyttelsesrådgiveren

Hvis du har spørgsmål til vores behandling af dine oplysninger, er du altid velkommen til at kontakte vores databeskyttelsesrådgiver. Du kan kontakte vores databeskyttelsesrådgiver på følgende måder:

- På e-mail: DPO@lbst.dk
- På telefon: 33 95 80 00

9.6 Hvilke typer af personoplysninger indhenter vi?

Vi indsamler kun de personoplysninger, som er nødvendige for at kunne opfylde vores forpligtelser. Ved indsamling af oplysninger om dig vil du bl.a. blive informeret om, hvilke oplysninger vi behandler og til hvilket formål. Skulle oplysningerne senere blive behandlet til nye formål, vil du i visse tilfælde blive informeret igen. Læs mere i databeskyttelseslovens § 23.

De personoplysninger, vi indsamler og behandler, er bl.a. kontaktoplysninger, herunder:

- navn
- adresse
- telefonnummer
- e-mail
- bruger-ID
- CPR-nummer
- CVR-nummer
- IP-adresse

Oplysninger om enkeltmandsvirksomheder, interessentskaber og kommanditselskaber med fysiske personer som deltagere betragtes også som personoplysninger.

Vi kan desuden på eget initiativ henvende os til dig og indsamle og behandle opdaterede personoplysninger i forbindelse med kontrol af kontaktoplysninger og validering af kontaktoplysninger ved opslag i CPR og CVR. Det sker for at sikre, at de personoplysninger, vi behandler om dig, er retvisende, hvilket er et krav ifølge bogføringslovgivningen og databeskyttelsesforordningen. Derfor er det også vigtigt, at du selv opdaterer dine personoplysninger løbende i vores systemer.

9.7 Oplysninger modtaget og/eller videregivet til evt. tredjepart

Afhængig af den konkrete sag, kan det til brug for behandlingen af sagen være nødvendigt at indsamle eller videregive oplysninger til en evt. tredjepart. Hvis du ønsker at vide mere om, hvilke oplysninger Landbrugsstyrelsen behandler i din konkrete sag, er du velkommen til at rette henvendelse. Se kontaktinformation under afsnit 9.3 og 9.5.

9.8 Så længe opbevarer vi oplysningerne

Landbrugsstyrelsen opbevarer dine personoplysninger, så længe det er nødvendigt. I øvrigt følges Rigsrevisionens og Rigsarkivarens anvisninger for arkivalier. Vi kan oplyse dig om, at vi vil lægge vægt på følgende kriterier, når vi skal fastlægge, hvor længe det er nødvendigt at opbevare dine oplysninger:

- EU-regler, der opstiller krav om en minimumsopbevaringstid
- EU-forældelsesregler
- Nationale forældelsesregler
- Sagligt administrativt behov
- Risiko for underkendelse fra EU
- Risiko for genoptagelse af sager bagud i tid
- Risiko for revision af Rigsrevisionen

9.9 Dine rettigheder

Du har efter databeskyttelsesforordningen en række rettigheder i forhold til vores behandling af oplysninger om dig. Hvis du vil gøre brug af dine rettigheder skal du kontakte os.

Ret til at se oplysninger (indsigtsret)

Du har ret til at få indsigt i de oplysninger, som vi behandler om dig, samt en række yderligere oplysninger.

Ret til berigtigelse (rettelse)

Du har ret til at få urigtige oplysninger om dig selv rettet.

Ret til begrænsning af behandling

Du har i visse tilfælde ret til at få behandlingen af dine personoplysninger begrænset. Hvis du har ret til at få begrænset behandlingen, må vi fremover kun behandle oplysningerne – bortset fra opbevaring – med dit samtykke, eller med henblik på at retskrav kan fastlægges, gøres gældende eller forsvares, eller for at beskytte en person eller vigtige samfundsinteresser.

Ret til sletning

I særlige tilfælde har du ret til at få slettet oplysninger om dig, inden tidspunktet for vores almindelige generelle sletning indtræffer.

Ret til indsigelse

Du har i visse tilfælde ret til at gøre indsigelse mod vores ellers lovlige behandling af dine personoplysninger. Du kan også gøre indsigelse mod behandling af dine oplysninger til direkte markedsføring.

Klage til Datatilsynet

Du har ret til at indgive en klage til Datatilsynet (se punkt 9.3), hvis du er utilfreds med den måde, vi behandler dine personoplysninger på.

Bilag 1 Skemaer

Skema 1:

Overdragelse af efterafgrøder mellem to virksomheder i planperioden 2024/2025

Nedenstående skema er et eksempel på informationer i en aftale om overdragelse af efterafgrøder mellem to virksomheder i planperioden 2024/2025. Du skal være opmærksom på, at aftalen ikke er gyldig uden underskrift. Det er vigtigt at både modtager og afgiver (den ophørende virksomhed) skriver under.

Modtagers navn og adresse		
Modtagers CVR-nr. <input type="text"/>		
Antal ha pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder der modtages (angives i Tast selv som modtaget)		ha
Modtagers skriftlige bekræftelse ved dateret underskrift		
Afgivers navn og adresse		
Afgivers CVR-nr. <input type="text"/>		
Antal ha pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder der afgives		ha
Afgivers skriftlige bekræftelse ved dateret underskrift		

Bilag 2

Husdyrefterafgrødekrav for planperioden 2024/2025

Tabel 1: Oplande, hvor der ikke er fastsat et husdyrefterafgrødekrav er markeret med grønt. Kravene følger af bekendtgørelse nr. 924 af 9. juli 2024 om næringsstofreducerende tiltag og dyrkningsrelaterede tiltag i jordbruget for planperioden 2024/2025.

Husdyrefterafgrødekravet i pct. af efterafgrødegrundarealet			
Oplandsnr.	Oplandsnavn	Virksomheder, der udbringer 30 kg kvælstof eller derover og under 80 kg kvælstof i organisk gødning pr. hektar harmoniareal pr. planperiode, og som har arealer i de pågældende oplande.	Virksomheder, der udbringer 80 kg kvælstof i organisk gødning eller derover pr. hektar harmoniareal pr. planperiode, og som har arealer i de pågældende oplande.
1	Gribskov - 1	3,4	6,7
2	Gribskov - 2	3,4	6,7
3	Øvre Mølleådal, Furesø og Frederiksdal Skov - 3	3,4	6,7
4	Roskilde Fjord, ydre - 4	3,4	6,7
5	Hejede Overdrev, Valborup Skov og Valsøllille Sø - 5	2,4	4,7
6	Roskilde Fjord, indre - 6	2,4	4,7
7	Øvre Mølleådal, Furesø og Frederiksdal Skov - 7	0,0	0,0
8	Rude Skov - 8	0,0	0,0
9	Nordlige Øresund - 9	0,0	0,0
10	Nordlige Øresund - 10	0,0	0,0
11	Korsør Nor - 11	0,0	0,0
12	Basnæs Nor - 12	1,3	2,5
13	Holsteinborg Nor - 13	0,0	0,0
14	Isefjord, ydre - 14	2,1	4,2
15	Skælskør Fjord og Nor - 15	13,7	27,4
16	Sejerø Bugt - 16	0,0	0,0
17	Sejerø Bugt - 17	0,0	0,0
18	Kalundborg Fjord - 18	14,1	28,1

19	Smålandsfarvandet nord for Lolland, Guldborg Sund, Bøtø Nor, Hyllekrog-Rødsand - 19	1,7	3,4
20	Maribosøerne - 20	5,8	11,5
21	Smålandsfarvandet, syd - 21	1,7	3,4
22	Smålandsfarvandet, syd - 22	1,7	3,4
23	Suså med Tystrup-Bavelse Sø og Slagmosen - 23	2,2	4,3
24	Karrebæk Fjord - 24	1,7	3,4
25	Dybsø Fjord - 25	0,0	0,0
26	Avnø Fjord - 26	0,0	0,0
27	Guldborgsund - 27	0,0	0,0
28	Hjelm Bugt - 28	1,6	3,1
29	Hjelm Bugt - 29	1,6	3,1
30	Horreby Lyng - 30	1,6	3,2
31	Horreby Lyng - 31	15,5	31,0
32	Grønsund - 32	1,6	3,2
33	Grønsund - 33	1,6	3,2
34	Fakse Bugt - 34	0,0	0,0
35	Fakse Bugt - 35	0,0	0,0
36	Præstø Fjord - 36	2,0	3,9
37	Stege Bugt - 37	0,0	0,0
38	Stege Bugt - 38	0,0	0,0
39	Stege Nor - 39	1,6	3,2
40	Almindingen, Ølene og Paradisbakkerne - 40	1,1	2,1
41	Almindingen, Ølene og Paradisbakkerne - 41	1,1	2,1
42	Almindingen, Ølene og Paradisbakkerne - 42	1,1	2,1
43	Østersøen, Bornholm - 43	1,1	2,1
44	Østersøen, Bornholm - 44	1,1	2,1
45	Østersøen, Christiansø - 45	0,0	0,0
46	Nærrå Strand - 46	6,5	13,0
47	Lillestrand - 47	1,1	2,1
48	Lindelse Nor - 48	2,5	5,0
49	Kløven - 49	1,4	2,8
50	Bredningen - 50	1,5	3,0

51	Gamborg Fjord - 51	1,5	3,0
52	Aborg Minde Nor - 52	1,4	2,8
53	Holckenhavn Fjord - 53	1,3	2,5
54	Kerteminde Fjord - 54	1,5	2,9
55	Kertinge Nor - 55	1,3	2,5
56	Nyborg Fjord - 56	0,0	0,0
57	Helnæs Bugt - 57	1,5	3,0
58	Lunkebugten - 58	0,0	0,0
59	Lunkebugten - 59	3,1	6,2
60	Langelandssund - 60	0,0	0,0
61	Langelandssund - 61	2,1	4,1
62	Odense Fjord, ydre - 62	1,4	2,7
63	Odense Fjord, ydre - 63	6,5	13,0
64	Odense Fjord, Seden Strand - 64	1,5	3,0
65	Storebælt, SV - 65	1,0	2,0
66	Storebælt, SV - 66	1,0	2,0
67	Storebælt, NV - 67	1,5	2,9
68	Storebælt, NV - 68	1,5	2,9
69	Genner Bugt - 69	2,0	3,9
70	Åbenrå Fjord - 70	1,6	3,1
71	Als Fjord - 71	1,1	2,2
72	Als Sund - 72	1,2	2,3
73	Augustenborg Fjord - 73	1,2	2,3
74	Haderslev Fjord - 74	1,3	2,6
75	Lindet skov, Hønning Mose, Hønning Plantage og Lovrup Skov - 75	12,4	24,7
76	Juvre Dyb - 76	2,1	4,1
77	Avnø Vig - 77	1,2	2,3
78	Hejlsminde Nor - 78	1,2	2,3
79	Nybøl Nor - 79	4,2	8,3
80	Lindet skov, Hønning Mose, Hønning Plantage og Lovrup Skov - 80	2,0	3,9
81	Hostrup Sø, Assenholm Mose og Felsted Vestermark - 81	2,0	3,9
82	Lister Dyb - 82	2,0	3,9
83	Lister Dyb - 83	2,0	3,9
84	Flensborg Fjord, indre - 84	1,6	3,1

85	Flensborg Fjord, indre - 85	1,6	3,1
86	Flensborg Fjord, ydre - 86	1,4	2,8
87	Flensborg Fjord, ydre - 87	1,4	2,8
88	Kallesmærsk Hede, Grærup Langsø, Fiilsø og Kærgård Klit- plantage - 88	0,0	0,0
89	Kallesmærsk Hede, Grærup Langsø, Fiilsø og Kærgård Klit- plantage - 89	0,0	0,0
90	Kallesmærsk Hede, Grærup Langsø, Fiilsø og Kærgård Klit- plantage - 90	0,0	0,0
91	Kallesmærsk Hede, Grærup Langsø, Fiilsø og Kærgård Klit- plantage - 91	0,0	0,0
92	Vesterhavet, syd - 92	0,0	0,0
93	Vesterhavet, syd - 93	0,0	0,0
94	Stensbæk Plantage og Heder - 94	1,8	3,5
95	Stensbæk Plantage og Heder - 95	15,5	31,0
96	Knudedyb - 96	1,8	3,5
97	Alslev Ådal - 97	15,5	31,0
98	Kallesmærsk Hede, Grærup Langsø, Fiilsø og Kærgård Klit- plantage - 98	2,1	4,2
99	Kallesmærsk Hede, Grærup Langsø, Fiilsø og Kærgård Klit- plantage - 99	2,1	4,2
100	Randbøl Hede og klitter i Frede- rikshåb Plantage - 100	2,1	4,2
101	Randbøl Hede og klitter i Frede- rikshåb Plantage - 101	2,1	4,2
102	Kallesmærsk Hede, Grærup Langsø, Fiilsø og Kærgård Klit- plantage - 102	5,2	10,3
103	Hedeområder ved Store Råbjerg - 103	11,5	23,0
104	Nørrebæk ved Tvilho - 104	2,5	4,9
105	Nørholm Hede, Nørholm Skov og Varde Å øst for Varde - 105	10,6	21,1
106	Nørholm Hede, Nørholm Skov og Varde Å øst for Varde - 106	15,5	31,0
107	Vadehavet med Ribe Å, Tved Å og Varde Å vest for Varde - 107	2,1	4,2

108	Grådyb - 108	2,1	4,2
109	Vejle Fjord, ydre - 109	1,0	1,9
110	Vejle Fjord, indre - 110	1,4	2,8
111	Kolding Fjord, indre - 111	1,3	2,6
112	Kolding Fjord, ydre - 112	1,3	2,6
113	Horsens Fjord, ydre - 113	1,2	2,3
114	Horsens Fjord, indre - 114	1,3	2,6
115	Nissum Fjord - 115	1,7	3,4
116	Nissum Fjord - 116	1,7	3,4
117	Nissum Fjord - 117	1,7	3,4
118	Nissum Fjord, ydre - 118	1,7	3,4
119	Nissum Fjord, mellem - 119	1,6	3,1
120	Idom Å og Ormstrup Hede - 120	2,0	3,9
121	Ovstrup Hede med Røjen Bæk - 121	2,0	3,9
122	Sepstrup Sande, Vrads Sande, Velling Skov og Palsgård Skov - 122	2,0	3,9
123	Heder og klitter på Skovbjerg Bakkeø - 123	2,0	3,9
124	Heder og klitter på Skovbjerg Bakkeø - 124	2,0	3,9
125	Heder og klitter på Skovbjerg Bakkeø - 125	2,0	3,9
126	Heder og klitter på Skovbjerg Bakkeø - 126	2,0	3,9
127	Idom Å og Ormstrup Hede - 127	2,0	3,9
128	Nissum Fjord, Felsted Kog - 128	2,0	3,9
129	Ringive Kommuneplantage - 129	2,0	3,9
130	Sepstrup Sande, Vrads Sande, Velling Skov og Palsgård Skov - 130	3,3	6,5
131	Sepstrup Sande, Vrads Sande, Velling Skov og Palsgård Skov - 131	2,0	3,9
132	Heder og klitter på Skovbjerg Bakkeø - 132	2,0	3,9
133	Heder og klitter på Skovbjerg Bakkeø - 133	2,0	3,9
134	Heder og klitter på Skovbjerg Bakkeø - 134	6,6	13,2
135	Heder og klitter på Skovbjerg Bakkeø - 135	15,5	31,0

136	Heder og klitter på Skovbjerg Bakkeø - 136	2,0	3,9
137	Stadil Fjord og Vest Stadil Fjord - 137	2,0	3,9
138	Borris Hede - 138	2,0	3,9
139	Skjern Å - 139	2,0	3,9
140	Skjern Å - 140	2,0	3,9
141	Harrild Hede, Ulvemosen og heder i Nørlund Plantage - 141	2,0	3,9
142	Store Vandskel, Rørbæk Sø og Tinnets Krat - 142	2,0	3,9
143	Lønborg Hede - 143	2,0	3,9
144	Ringkøbing Fjord - 144	2,0	3,9
145	Vesterhavet, nord - 145	0,0	0,0
146	Vesterhavet, nord - 146	0,0	0,0
147	Stenholt Skov og Stenholt Mose - 147	1,5	2,9
148	Sepstrup Sande, Vrads Sande, Velling Skov og Palsgård Skov - 148	1,5	2,9
149	Sepstrup Sande, Vrads Sande, Velling Skov og Palsgård Skov - 149	1,5	2,9
150	Salten Å, Salten Langsø, Mossø og søer syd for Salten Langsø og dele af Gudenå - 150	1,5	2,9
151	Sepstrup Sande, Vrads Sande, Velling Skov og Palsgård Skov - 151	1,5	2,9
152	Sepstrup Sande, Vrads Sande, Velling Skov og Palsgård Skov - 152	1,5	2,9
153	Hald Ege, Stanghede og Dollerup Bakker - 153	1,5	2,9
154	Gudenå og Gjær Bakker - 154	1,5	2,9
155	Salten Å, Salten Langsø, Mossø og søer syd for Salten Langsø og dele af Gudenå - 155	1,5	2,9
156	Salten Å, Salten Langsø, Mossø og søer syd for Salten Langsø og dele af Gudenå - 156	1,5	2,9
157	Salten Å, Salten Langsø, Mossø og søer syd for Salten Langsø og dele af Gudenå - 157	1,5	2,9
158	Sepstrup Sande, Vrads Sande, Velling Skov og Palsgård Skov - 158	1,5	2,9

159	Sepstrup Sande, Vrads Sande, Velling Skov og Palsgård Skov - 159	9,5	18,9
160	Silkeborgskovene - 160	1,5	2,9
161	Silkeborgskovene - 161	1,5	2,9
162	Randers Fjord, indre - 162	1,5	2,9
163	Randers Fjord, ydre - 163	1,2	2,4
164	Eldrup Skov og søer og moser i Løvenholm Skov - 164	0,0	0,0
165	Hevring Bugt - 165	0,0	0,0
166	Hevring Bugt - 166	0,0	0,0
167	Anholt - 167	0,0	0,0
168	Anholt - 168	0,0	0,0
169	Djursland Øst - 169	1,2	2,4
170	Djursland Øst - 170	1,2	2,4
171	Mols Bjerger med kystvande - 171	3,5	7,0
172	Mols Bjerger med kystvande - 172	3,5	7,0
173	Ebeltoft Vig - 173	3,5	7,0
174	Ebeltoft Vig - 174	3,5	7,0
175	Stavns Fjord - 175	1,6	3,1
176	Knebel Vig - 176	2,3	4,5
177	Kalø Vig - 177	0,0	0,0
178	Kalø Vig - 178	0,0	0,0
179	Norsminde Fjord - 179	1,0	1,9
180	Århus Bugt og Begtrup Vig - 180	0,0	0,0
181	Århus Bugt og Begtrup Vig - 181	0,0	0,0
182	Holtemmen, Højsande og Nordmarken - 182	0,0	0,0
183	Strandenge på Læsø og havet syd herfor - 183	0,0	0,0
184	Strandenge på Læsø og havet syd herfor - 184	0,0	0,0
185	Strandenge på Læsø og havet syd herfor - 185	0,0	0,0
186	Strandenge på Læsø og havet syd herfor - 186	0,0	0,0
187	Strandenge på Læsø og havet syd herfor - 187	0,0	0,0
188	Kattegat, Læsø - 188	0,0	0,0
189	Kattegat, Læsø - 189	0,0	0,0

190	Kongenshus Hede - 190	2,0	4,0
191	Kongenshus Hede - 191	2,0	4,0
192	Kongenshus Hede - 192	2,0	4,0
193	Hessellund Hede - 193	2,0	4,0
194	Stenholt Skov og Stenholt Mose - 194	2,0	4,0
195	Stenholt Skov og Stenholt Mose - 195	2,0	4,0
196	Nipgård Sø - 196	2,0	4,0
197	Sønder Feldborg Plantage - 197	5,5	11,0
198	Bjørnholms Bugt, Riisgårde Bredning, Skive Fjord og Lovns Bredning - 198	2,0	4,0
199	Lovns Bredning, Hjarbæk Fjord og Skals, Simested og Nørre Ådal-Skravad Bæk - 199	1,8	3,5
200	Lovns Bredning, Hjarbæk Fjord og Skals, Simested og Nørre Ådal-Skravad Bæk - 200	1,8	3,5
201	Tjele Langsø og Vinge Møllebæk - 201	1,8	3,5
202	Mønsted og Daugbjerg Kalkgruber og Mønsted Ådal - 202	1,8	3,5
203	Hjarbæk Fjord - 203	1,8	3,5
204	Rold Skov, Lindenberg Ådal og Madum Sø - 204	2,0	4,0
205	Rold Skov, Lindenberg Ådal og Madum Sø - 205	2,0	4,0
206	Mariager Fjord, indre - 206	2,0	4,0
207	Mariager Fjord, ydre - 207	0,0	0,0
208	Isefjord, indre - 208	1,7	3,4
209	Gribskov - 209	2,7	5,3
210	Esrum Sø, Esrum Å og Snævret Skov - 210	2,7	5,3
211	Teglstrup Hegn og Hammermølle Skov - 211	2,7	5,3
212	Gribskov - 212	2,7	5,3
213	Gribskov - 213	2,7	5,3
214	Havet og kysten mellem Hundested og Rørvig - 214	2,7	5,3

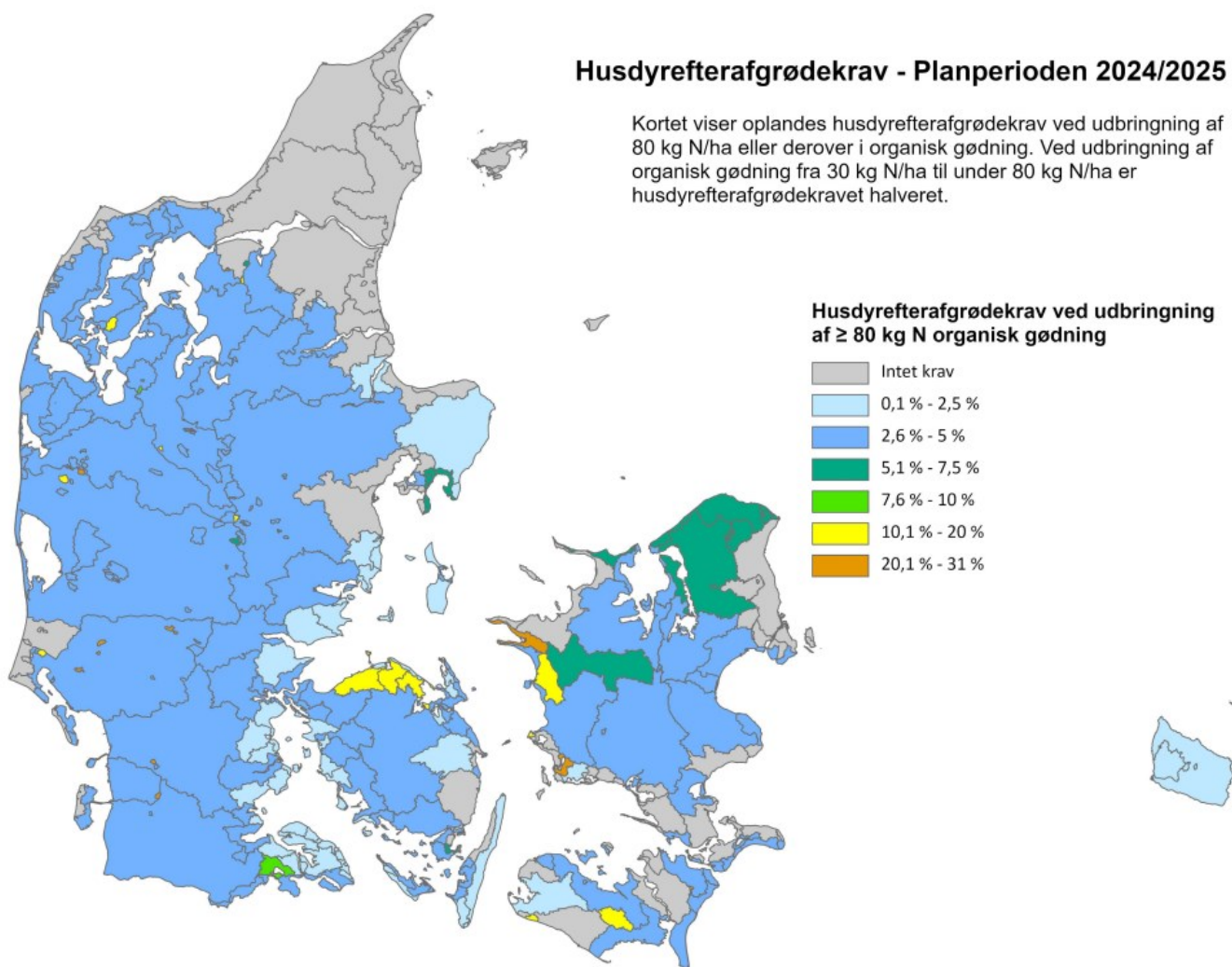
215	Esrum Sø, Esrum Å og Snævret Skov - 215	2,7	5,3
216	Kattegat, Nordsjælland - 216	2,7	5,3
217	Kattegat, Nordsjælland - 217	2,7	5,3
218	Køge Bugt - 218	2,2	4,4
219	Køge Bugt - 219	2,2	4,4
220	Åmose, Tissø, Halleby Å og Flasken - 220	2,9	5,7
221	Jammerland Bugt og Musholm Bugt - 221	1,7	3,3
222	Jammerland Bugt og Musholm Bugt - 222	9,2	18,4
223	Smålandsfarvandet, åbne del - 223	0,0	0,0
224	Smålandsfarvandet, åbne del - 224	0,0	0,0
225	Nakskov Fjord* - 225	1,1	2,2
226	Femerbælt - 226	0,0	0,0
227	Femerbælt - 227	5,7	11,3
228	Rødsand og Bredningen - 228	1,7	3,3
229	Rødsand og Bredningen - 229	1,7	3,3
230	Faaborg Fjord - 230	2,3	4,5
231	Det sydfynske Øhav - 231	1,4	2,7
232	Det sydfynske Øhav - 232	1,4	2,7
233	Lillebælt, syd - 233	1,2	2,4
234	Lillebælt, syd - 234	1,2	2,4
235	Lillebælt, Bredningen - 235	1,2	2,3
236	Lillebælt, Bredningen - 236	1,2	2,3
237	Århus Bugt syd, Samsø og Nordlige Bælthav - 237	1,2	2,3
238	Århus Bugt syd, Samsø og Nordlige Bælthav - 238	1,2	2,3
239	Svinkløv Klitplantage og Grønne Strand - 239	0,0	0,0
240	Ålvand Klithede og Førby Sø - 240	0,0	0,0
241	Hanstholm Reservatet, Nors Sø og Vandet Sø - 241	0,0	0,0
242	Hanstholm Reservatet, Nors Sø og Vandet Sø - 242	0,0	0,0
243	Hanstholm Reservatet, Nors Sø og Vandet Sø - 243	0,0	0,0

244	Hanstholm Reservatet, Nors Sø og Vandet Sø - 244	0,0	0,0
245	Klitheder mellem Stenbjerg og Lodbjerg - 245	0,0	0,0
246	Lild Strand og Lild Strandkær - 246	0,0	0,0
247	Lien med Underlien - 247	0,0	0,0
248	Skagerrak - 248	0,0	0,0
249	Lille Vildmose, Tofte Skov og Høstemark Skov - 249	0,0	0,0
250	Lille Vildmose, Tofte Skov og Høstemark Skov - 250	0,0	0,0
251	Lille Vildmose, Tofte Skov og Høstemark Skov - 251	0,0	0,0
252	Kattegat, Aalborg Bugt - 252	0,0	0,0
253	Nordlige Lillebælt - 253	1,5	3,0
254	Nordlige Lillebælt - 254	6,0	12,0
255	Råbjerg Mile og Hulsig Hede - 255	0,0	0,0
256	Jerup Hede, Råbjerg og Tolshave Mose - 256	0,0	0,0
257	Nordlige Kattegat, Ålbæk Bugt - 257	0,0	0,0
258	Nordlige Kattegat, Ålbæk Bugt - 258	0,0	0,0
259	Lillebælt, Snævringen - 259	1,4	2,8
260	Lillebælt, Snævringen - 260	14,2	28,3
261	Klitheder mellem Stenbjerg og Lodbjerg - 261	1,5	2,9
262	Ålvand Klithede og Førby Sø - 262	1,5	2,9
263	Klitheder mellem Stenbjerg og Lodbjerg - 263	1,5	2,9
264	Klitheder mellem Stenbjerg og Lodbjerg - 264	1,5	2,9
265	Nissum Bredning - 265	1,5	2,9
266	Agger Tange, Nissum Bredning, Skibsted Fjord og Agerø - 266	5,7	11,4
267	Sønder Lem Vig og Geddal Strandenge - 267	1,5	2,9
268	Skørsø - 268	1,5	2,9
269	Skånsø og Tranemose - 269	4,5	8,9
270	Kås Bredning og Venø Bugt - 270	1,5	2,9

271	Løgstør Bredning, Vejlerne og Bulbjerg - 271	1,7	3,3
272	Løgstør Bredning, Vejlerne og Bulbjerg - 272	1,7	3,3
273	Navnsø med hede - 273	1,7	3,3
274	Lundby Hede, Oudrup Østerhede og Vindblæs Hede - 274	15,5	31,0
275	Løgstør Bredning - 275	1,7	3,3
276	Rold Skov, Lindenberg Ådal og Madum Sø - 276	0,0	0,0
277	Lille Vildmose, Tofte Skov og Høstemark Skov - 277	0,0	0,0
278	Rold Skov, Lindenberg Ådal og Madum Sø - 278	0,3	0,5
279	Rold Skov, Lindenberg Ådal og Madum Sø - 279	0,0	0,0
280	Rold Skov, Lindenberg Ådal og Madum Sø - 280	0,0	0,0
281	Lundby Hede, Oudrup Østerhede og Vindblæs Hede - 281	0,0	0,0
282	Lundby Hede, Oudrup Østerhede og Vindblæs Hede - 282	3,6	7,2
283	Hammer Bakker, østlig del - 283	0,0	0,0
284	Nibe Bredning og Langerak - 284	0,0	0,0
285	Løgstør Bredning, Vejlerne og Bulbjerg - 285	1,3	2,6
286	Vullum Sø - 286	1,3	2,6
287	Thisted Bredning - 287	1,3	2,6
288	Nibe Bredning, Halkær Ådal og Sønderup Ådal - 288	2,0	4,0
289	Navnsø med hede - 289	9,8	19,5
290	Halkær Bredning - 290	2,0	4,0

Bilag 3

Kort over husdyrefterafgrødekravet for planperioden 2024/2025

Vejledning om pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder og dyrkningsrelaterede tiltag

Planperioden 1. august 2024 til 31. juli 2025

Landbrugsstyrelsen
Nyropsgade 30
1780 København V

www.lbst.dk